

Vliv náboženských skupin na jedince v současné společnosti

Bakalářská práce

Studijní program:

B7506 Speciální pedagogika

Studijní obor:

Speciální pedagogika pro vychovatele

Autor práce:

Michaela Šporerová

Vedoucí práce:

Ing. František Vlach, Ing.Paed.IGIP

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Zadání bakalářské práce

Vliv náboženských skupin na jedince v současné společnosti

Jméno a příjmení: **Michaela Šporerová**
Osobní číslo: P17000375
Studijní program: B7506 Speciální pedagogika
Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele
Zadávací katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky
Akademický rok: **2018/2019**

Zásady pro vypracování:

Cíl bakalářské práce: Zjistit, jak náboženské skupiny ovlivňují životy lidí v dnešní době a jaký pro ně mají přínos.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Kazuistika, analýza dat.

Při zpracování bakalářské práce budu postupovat v souladu s pokyny vedoucího práce.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná/elektronická
Čeština

Seznam odborné literatury:

- ELIADE, M. Dějiny náboženského myšlení. 3., opr. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2008. ISBN 978-80-7298-288-2.
- GREBENÍČEK, M. Ve znamení kříže. 1. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2018. ISBN 9788074517501.
- HEJNA, D. Náboženství a společnost: věda o náboženství a její historické kořeny. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2427-0.
- HOBLÍK, J. Proroci, jejich slova a jejich svět. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2009. ISBN 9788070219485.
- KEMP, H. P. ABC světových náboženství. 1. české vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2014. ISBN 978-80-87287-65-1.
- PALS, D. L. Osm teorií náboženství. 1. vyd. Praha: ExOriente, 2015. ISBN 978-80-905211-2-4.

Vedoucí práce:

Ing. František Vlach, Ing.Paed.IGIP
Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání práce:

3. dubna 2019

Předpokládaný termín odevzdání:

30. dubna 2020

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Zuzana Palouňková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 3. dubna 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

13. května 2020

Michaela Šporerová

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování Ing. Františku Vlachovi, Ing-Paed IGIP za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině, přítelovi a blízkým přátelům za podporu a pomoc během studia. V neposlední řadě bych ráda poděkovala i všem respondentům.

Anotace

Bakalářská práce řeší, jaký vliv mají náboženské skupiny na život jedinců v současné společnosti. V teoretické části práce jsou popisovány pojmy a definice, vazby, vztahy a stručný úvod do náboženství v různé době. V praktické části jsou použity metody dotazníku a kazuistiky. Dotazník má za úkol prozkoumat názory jedinců na náboženství a v kazuistikách se zaměřují na náboženskou organizaci Svědků Jehovových a zjišťují, jaký vliv má tato organizace na životy jedinců v různých fázích jejich života. Po analýze dat z dotazníku bylo zjištěno, že čím je člověk mladší, jeho zájem o náboženství mizí. Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že náboženství má velký vliv na život jedince a ovlivňuje ho v několika aspektech jeho života.

Klíčová slova

Bůh, náboženství, svědkové Jehovovi, víra, vliv

Annotation

This bachelor's thesis addresses the influence of religious groups on individuals' lives in today's society. The theoretical part of the thesis describes the concepts and definitions, connections, relationships, and a brief introduction to religion at different times. In the practical part, the questionnaire methods and case studies are used. The questionnaire's purpose is to examine individuals' views on religion, and case studies focus on the religious organization of Jehovah's Witnesses and how this organization affects the lives of individuals at different stages of their lives. After analyzing the data from the questionnaire, it was found that the younger a person is, the interest in religion disappears. Research has shown that religion has a great influence on an individual's life and affects him in several aspects of his life.

Keywords

Faith, god, influence, Jehovah's Witnesses, religion

Obsah

Seznam grafů.....	7
Úvod	8
1 Vymezení pojmu náboženství	9
2 Rozdíly mezi náboženstvími.....	11
2.1 Základní myšlenka.....	11
2.2 Uctívaná osoba.....	14
2.3 Podmínky k přijetí	15
3 Historie vlivu náboženství ve světě	17
3.1 Počátky náboženství.....	17
3.2 Středověk a novověk	20
3.3 Moderní dějiny náboženství.....	25
4 Praktická část	30
4.1 Dotazník.....	30
4.2 Kazuistika	40
4.2.1 Kazuistika 1	41
4.2.2 Kazuistika 2	44
4.2.3 Kazuistika 3	47
4.2.4 Kazuistika 4	50
4.3 Diskuze a návrh opatření	51
Závěr	54
Seznam použitých zdrojů	55
Seznam příloh.....	57
Příloha 1.....	58
Příloha 2.....	60

Seznam grafů

Graf 1 - Počet věřících ve věkových kategoriích	31
Graf 2 - Otázka 5a.....	32
Graf 3 - Otázka 6a.....	33
Graf 4 - Otázka 7a.....	34
Graf 5 - Počet nevěřících ve věkových kategoriích.....	35
Graf 6 - Otázka 4b	36
Graf 7 - Otázka 5b	37
Graf 8 - Otázka 6b	38
Graf 9 - Otázka 7b	39

Úvod

Náboženství nás provází od té doby, co existuje lidská společnost, vždy měla pozitiva a negativa a stále se mění. Jeho smyslem je podpořit a posílit vztah člověka k tomu, co ho přesahuje, víra v to, že mimo reálný svět existuje i něco nadpřirozeného. Na světě existuje několik druhů náboženských skupin a každá se něčím odlišuje, ale zároveň má i něco společného.

Autorka si toto téma vybrala z důvodu osobní zkušenosti s jistou náboženskou organizací. I když v této organizaci byla jen několik let a stalo se tak díky vlivu rodičů, její život to velmi ovlivnilo. Autorka si myslí, že náboženství má velký dopad na životy lidí a důležitost vlivu náboženství bývá často opomíjena. Je několik názorů na víru a na náboženské organizace a každý člověk na zemi má názor trochu odlišný, ať už spadá pod jakoukoli víru – nikdy nenajdete člověka s úplně stejným názorem jako máte vy. Vzhledem k tomu, že má autorka osobní zkušenost s vlivem náboženské organizace by ráda poukázala na životy lidí, kterým víra a náboženství ovlivnilo život. V současné době lidé hledají pomoc u náboženství a obrací se na něj v nejtěžších chvílích svého života. Ve víře hledají útěchu a také naději na lepší budoucnost.

Cílem bakalářské práce je zjistit, jak náboženské skupiny ovlivňují životy v dnešní době a jaký pro ně mají přínos. Autorka má za cíl zjistit, z jakého důvodu se jedinci obrací na víru a náboženské skupiny.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí – první část je teoretická kde jsou vysvětleny pojmy a definice, vazby, vztahy a stručný úvod do náboženství v různé době. Druhá část je praktická, ve které na začátku proběhlo dotazníkové šetření, poté 4 kazuistické práce lidí, kteří mají zkušenosti s náboženskými skupinami.

1 Vymezení pojmu náboženství

Na začátku bakalářské práce se autorka věnuje samotnému pojmu náboženství a popisuje ho z různých aspektů a definic. Faktem je, že žádná teorie náboženství zatím nebyla přesně dána. Je to z toho důvodu, že na planetě je několik miliard lidí a není možné, aby s definicí souhlasila širší společnost. Můžeme ale vymežit dva základní typy definic náboženství: substanciální a funkcionální. Substanciální definici lze nejvíce uplatnit u náboženství většího rozměru, její problém ale je, že na náboženství nahlíží velmi úzce. Předpokládá totiž, že „*existuje nějaká podstata, která je všem náboženstvím společná. Může to být idea transcendentna či spásy, rituály nebo viditelné církve, které vznikají díky integrační funkci religiozity*“ (Nešpor, 2008, s. 16). Funkcionální definice poukazuje na to, že cílem náboženství je plnit nějakou funkci a uspokojovat sociální potřeby. Hlavní problém této definice tkví v tom, že po jejím uplatnění mohou být za náboženství považovány určité skupiny, které náboženstvím nejsou a nepovažují se za něj — například komunismus.

Základním rozdílem mezi těmito definicemi je, že substanciální definice se zabývá otázkou „*co je náboženství*“, kdežto funkcionální definici zajímá, co je jeho úkolem — cílem.

Hugh P. Kemp (2014, s. 8) ve své knize „*ABC světových náboženství*“ říká, že „*náboženství je hledání existence, hledání smyslu v životě.*“ Dále polemizuje nad tím, zda již samotné hledání samo o sobě je náboženství, nebo náboženství tvoří až odpovědi. Každé náboženství má svá jasná pravidla, která jsou většinou psaná a podle nich se řídí. Tím se dostáváme k tomu, že náboženství velmi značně ovlivňuje chování člověka a jeho etiku. Lidé, kteří vstoupí do jakéhokoliv náboženství, se mají řídit jeho pravidly — pokud tomu tak není, jsou tzv. vyloučeni. Někteří lidé se k náboženství připojí už jen z toho důvodu, že jim v životě chyběl nějaký řád. A řád a pravidla je přesně to, co náboženství nabízí.

Je v naší lidské přirozenosti, abychom v něco věřili. Ať už se jedná o víru v Boha, anděly nebo peklo — už od počátku věříme, věříme v něco nebo v někoho. Obecně je možné říci, že se jedná o víru v něco nadpřirozeného a poté aplikujeme snahu navázat s jistým nadpřirozenem nějaký kontakt. Tento kontakt je většinou navazován skrze nějakého prostředníka, kterému byla svěřena moc potřebná k navázání kontaktu s nadpřirozenem. Německý filozof Ludwig Feuerbach tvrdí, že veškeré náboženství je

pouze psychologickým prostředkem, jehož pomocí naše vlastní naděje, ctnosti a ideály připisujeme pomyslné nadpřirozené bytosti, kterou nazýváme Bohem (Feuerbach in Pals, 2015, s. 108). Je ale víra a náboženství totéž? Pokud se na víru zaměříme v okruhu širším, můžeme věřit v cokoli — například jako malí jsme věřili, že dárky nosí Ježíšek nebo, že k nám chodí na čerti. Zaměříme-li se ale a víru v užším smyslu, zjistíme, že víra je naprosto svobodná a otevřená. To lze chápat tak, že v to, v co my věříme je na nás a my si to můžeme vybrat. Víra je ale ovlivněna společností, ve které žijeme a podmínkami či pravidly, která jsou v dané společnosti dána. Náboženství už označujeme za teologický termín. Jedná se o souhrn pravidel chování, zvyků a rituálů. V náboženství už tedy musíme — nebo bychom alespoň měli, dodržovat nějaká pravidla, která jsme si ale nestanovili my a jsou daná od někoho jiného. Díky globalizaci se náboženství měla šanci rychleji rozšířit, než tomu bylo dříve. Možná i z tohoto zná nyní člověk tolik podob náboženství.

Pokud se na náboženství podíváme z filozofického hlediska, nabízí se nám dvě teorie. Tou první je přirozená teologie. Ta se zabývá již samotnou myšlenkou na nějaký nadpřirozený život. Tato teorie předpokládá, že k tomu abychom věřili a byli přesvědčeni o existenci Boha, jsme schopni využít pouze vlastní poznávací schopnosti — nepotřebujeme tedy žádnou náboženskou společnost. Druhou teorií je teorie zjevená. Jak už název teorie napovídá, jedná se o získávání znalostí o Bohu přes určitá „zjevení“ nebo z posvátných spisů. Obě teorie mají společné to, že k závěru se musíme dostat pomocí rozumu (Cole, 2003, s.11).

2 Rozdíly mezi náboženstvími

Každé náboženství je jiné, má jiná pravidla, jiný cíl nebo jiný předmět či osobu uctívání. Tato kapitola se věnuje různým rozdílům, která v náboženství mohou být a pokusíme se je zde co nejlépe definovat. Filozof Ludwig Wittgenstein (1889–1951) objevil, že různá náboženství, ač jsou sebevíc rozdílná, mají mezi sebou určitou podobnost. Ať už se jedná o božstvo, které uctívají, nebo o rituály spjaté s daným náboženstvím. Stejně tak každé náboženství vyžaduje určité chování, mají vlastní morálku a očekává se, že lidé, kteří do náboženství vstoupí, se budou chovat podle stanovených měřítek.

Existuje mnoho rozdělení a třídění náboženství. V religionistice můžeme náboženství třídit na geografické – rozděluje náboženství podle míst, kde se vyskytuje; etnografické – třídí náboženství podle kmenů, ras nebo národů; genetické – podle původu odkud náboženství pochází; sociologické – podle společenského uspořádání; morfologické – podle forem náboženských soustav; systematické – podle vnitřní struktury náboženství (Demjančuková, 2003, s.11). Doktor Jan Heller ve své knize dělí náboženství na čtyři skupiny:

- 1) Náboženství kmenová – jedná se o náboženství bez písmeňictví.
- 2) Náboženství národní – náboženství, která mají své kořeny v nějaké kultuře (např. Indie, Čína, Evropa).
- 3) Náboženství světová – dělí se na karmanové systémy = buddhismus, džinismus, taoismus a konfucianství; a na teistické systémy = zoroastrismus a islám, židovství, křesťanství.
- 4) Náboženství, která jsou odvozená z jiných typů – např. Baháismus (Heller, aj. 2004, s. 115).

Autorka se zabývá rozdíly, které jsou běžnému člověku patrné na první pohled.

2.1 Základní myšlenka

Jelikož každé náboženství má jistou ideu o tom, čemu věří a proč, máme zde různé druhy náboženství, kdy každé má jinou myšlenku. Zaměříme se na tři hlavní světová náboženství: křesťanství, islám a buddhismus.

Křesťanství je monoteistické náboženství, jehož název byl odvozen z řečtiny ze slova *christos*, což znamená „*pomazaný*“. Mluvíme o nejvíce rozšířeném náboženství po celém světě – zhruba 32 % světové populace se dá označit za křesťany. Je to nejvíce rozmanité náboženství, které se překládá. Posvátná kniha křesťanství je Bible, jež se dělí na dvě části: Starý zákon a Nový zákon. Pod pojmem „*Starý*“ je popisována doba před Kristem a „*Nový*“ popisuje dobu po Kristu. Bibli lze vnímat jako smlouvu, která byla nejdříve uzavřena mezi Bohem a Židy, a poté mezi křesťany a vírou v Ježíše Krista, který se obětoval a rozšířil křesťanství mezi lid. Ježíš Kristus je chápán jako mesiáš či spasitel. V srdci křesťanského vyznání je tzv. Svatá trojice, která znamená označení pro to, že Bůh, Ježíš Kristus a Duch svatý jsou jeden. Lidé se tedy snaží žít podle Ježíše Krista život, který je oddaný Bohu a sílu jim dodává Duch svatý. Křesťané si připomínají Kristovu oběť Večeří páně (Eucharistii). Jedná se o svátost a srdcovou záležitost každého křesťana, kdy lámou a pojídají chléb, který symbolizuje Kristovo tělo a pijí červené víno, představující jeho krev. Křesťané také slaví Vánoce jako svátek, kdy na svět přišel Bůh v lidském těle Ježíše Krista. Jejich hlavním svátkem jsou Velikonoce, kdy si připomínají Ježíšovu oběť a také jeho vzkříšení. Věří a modlí se pro to, aby Bůh na Zemi nastolil Ráj. Křesťanství dělíme ještě do tří hlavních odvětví: katolictví, pravoslavná církev a protestantská církev. (Kemp, 2014, s. 76–79).

Islám je také monoteistické náboženství, které vzniklo v 7. století v Arábii a je založené na učení proroka Muhammada. Jiří Hoblík (2009, s. 106) zastává názor, že představit si Muhammada jako proroka by nešlo bez židovských, a dokonce i křesťanských impulsů. Celkem 22 % světové populace se přiklání k Islámu a za jeho hlavní muslimské oblasti lze považovat části ze severní Afriky, Blízký východ, střední a jižní Asii a z jihovýchodní Asii. Díky migraci se Islám rozšiřuje i do Evropy a do Ameriky, ale nejvíce muslimská země je Indonésie.

Islám má několik podob, ale mají společné základní rysy, které jsou známy jako pět sloupů víry. Jedná se o vyznání víry neboli šaháda, která zní: „*Není boha kromě Boha (Alláh) a Mohamed je posel Boží*“. Vyslovuje se při modlitbách a vyznáním této formule před kvalifikovanými svědky se stáváme muslimem. Druhým pilířem je modlitba = *salát*, která probíhá pětkrát denně (v poledne, odpoledne, za soumraku, v noci a za úsvitu). K modlitbám je třeba modlitební kobereček a většinou se odehrávají v mešitách. Třetím pilířem je daň/almužna = *zakát*. Bývá vybírán mešitami a odevzdává se ze dvou důvodů; pomáhat chudým a zbavovat se lásky k penězům. Saum neboli půst je čtvrtým pilířem

islámu. Jedná se o půst odehrávající se v měsíci ramadán, a to od svítání do soumraku. Jako posledním a pátým pilířem je hadždž = pouť do Mekky, která by měla být vykonána aspoň jednou za život. Tato pouť zahrnuje všechny, kterým to zdravotní a finanční stav dovolí. Jedná se o pouť očištění a končí Svátkem oběti. Muslimové jsou děleni na dvě hlavní větve, sunnitskou (85 % muslimů) a šíitskou (zbylých 15 %). Sunnité tvrdí, že po smrti Mohameda by měli do vedení nové víry nastoupit schopní představitelé se zásluhami. Šiité trvají na tom, že do vedení musí nastoupit příbuzný proroka Muhammada. Svatý text Islámu Korán, z které vychází islámské právo šaría, která se zabývá vztahem k Alláhovi a také běžnými záležitostmi života (Kemp, 2014, s. 86, 92–93).

Buddhismus je v současné době považován za druhé nejstarší světové náboženství, ale je zde otázka, zda je nebo není náboženstvím. Na počátku totiž buddhismus sloužil jako návod k životu a dalo by se říci, že představoval určitý životní styl. Poté se začaly připojovat prvky náboženství. Celé učení vychází z Buddha, což byl indický princ jménem Siddhártha Gautama (asi 563–483 př. n. l.), který žil v 5. století př. n. l. Existuje mnoho legend, ale hlavní myšlenka se vždy shoduje. Podle jedné legendy Buddha začal putovat po severní Indii, učil se u hinduistů a hledal cestu, jak uniknout utrpení. Siddhártha neboli Buddha si sedl pod strom a měl v plánu tam sedět do doby, než zažije osvícení. Osvícení k němu přišlo skrze meditaci – a právě v tento moment se stal Buddhou, našel osvobození od utrpení.

Došel k závěru, že lidská bolest má svůj základ v nevědomosti a že lidská bytost není schopna poznat pomíjivost tohoto světa. Je to vyjádřeno ve čtyřech ušlechtilých pravd, které Buddha pochopil jako jeden celek v okamžiku „*probuzení*“. První pravda se nazývá dukkha a znamená, že existence je utrpení. Druhá pravda vzniká kvůli dukkha, a jmenuje se tanhá = žádostivost, touha. Třetí pravda se nazývá nirvána, a zobrazuje vysvobození od žádosti a utrpení. Poslední čtvrtá pravda popisuje Osmidílnou stezku, která se musí následovat. Tyto čtyři pravdy patří do Dharmy, což je jisté učení nebo náboženství či pravda. Buddhismus nemá žádnou kanonickou knihu neboli měřítko či soubor zásad. Existují náboženské spisy nazývané sútra nebo sbírka vyprávění Džátaka, která poskytuje určitá ponaučení a vybízí k dobrému chování. Buddhismus tvoří tři skupiny: Theeraváda, Mahájána a Vadžrajána. Liší se v místě působení, v učení i rituálech, ale všechny vycházejí ze stejného základu – například Čtyři ušlechtilé pravdy (Kemp, 2014, s. 44–50). Všichni buddhisté ale slaví svátek narození Buddha, který je

v dubnu a stejně tak den jeho smrti, který je v červenci. Buddhističtí mniši odmítají majetek, vlastní pouze jejich oděv, břitvu, jehlu a misku na almužny (Demjančuková, 2003, s. 88–89).

2.2 Uctívaná osoba

Náboženství lze rozdělit podle toho, v co nebo v koho lidé věří. Máme zde tři typy: neteistická náboženství – nevěří v Boha, monoteistická náboženství – věří v jednoho Boha, polyteistická náboženství – věří ve více Bohů.

Autorka se nejdříve zaměří na náboženství neteistická. Tato náboženství sahají spíše do historie, můžeme hovořit o prvních náboženstvích, která vznikla (ale některá přetrvávají i dodnes). Víra zde není v Boha, ale tito lidé mohou věřit v nějaký totem, který je ochraňuje a ke kterému se modlí. Totem může představovat i nějaký symbol jejich rodiny či kmene. Dále mohou věřit v nějakou nadpřirozenou sílu a mít mezi sebou jedince, kteří s touto nadpřirozenou silou promlouvají. Patří sem například animismus, totemismus nebo šamanismus.

Monoteistická náboženství mají víru v jednoho jediného Boha. Mezi dnešní čtyři nejhlavnější představitelé tohoto náboženství patří judaismus, křesťanství, islám a baháismus. Za jejich společný znak lze považovat i jejich původ, který vychází ze stejného základu, a to je kázání – tedy učení jistých proroků představujících toto náboženství. Náboženství, které má víru ve více Bohů označujeme polyteismus, který je opakem monoteistického náboženství. Jeho největším představitelem v dnešní době je hinduismus, ale jeho kořeny sahají do řecké a římské mytologie.

Každé náboženství tedy uctívá něco, popřípadě někoho jiného. Liší se ale také způsoby, jak rituál uctívání provádějí. Většina náboženství k Bohu promlouvá skrze bohoslužby. Bohoslužba může být na místě k tomu určeném, v obyčejném domě nebo dokonce v přírodě. Zpravidla má přesně daný průběh, ale můžeme se setkat i s bohoslužbami, které jsou spontánní. Pro muslima je Bůh nejvyšší bytostí, která je vševědoucí a je stvořitelem, ke kterého následuje celé lidstvo (Kubler, aj. 2009, s. 21). Co se týká Islámu, členové k Bohu promlouvají skrze modlitby. „*Dodržujte modlitbu, dávejte almužnu a poslouchajte posla – snad se vám dostane slitování!*“ (Korán 24:56) Mají je pravidelné a lze je konat kdekoli, ale v mešitě je modlitba brána jako nejprospěšnější. Velice důležité je, aby dané místo bylo očištěné. Z tohoto důvodu modlitba probíhá na koberečkách a může k ní přestoupit pouze osoba vyspělá, duševně

a tělesně zdravá (nesmí například přistoupit ženy v průběhu menstruace nebo šestinedělí) a musí mít vhodný oděv. Musí být obráceni správným směrem – svatyně Ka'ba v Mekce. Modlitba je tvořena z opakujících se předepsaných textů, doprovázena několika pohyby.

U křesťanství je Bohoslužba prováděna v kostele, a to v neděli. Nejvýznamnější je pro katolíky tzv. Eucharistie neboli Večeře Páně. Ta se skládá ze čtyř částí: Vstupní obřady, bohoslužba slova, bohoslužba oběti a závěrečné obřady. Vstupní obřady připravují jedince na průběh mše, připravují je na vnitřní očistu a probíhá chvalozpěv. V druhé části jsou čteny tři úryvky z Bible a v třetí části se přinášejí dary chleba a víno. V poslední části probíhá oznámení a závěrečné požehnání.

V buddhismu je kladen důraz hlavně na meditaci, a tak není bohoslužbám kladen takový důraz. Buddhisté zahajují den meditací, mnichové se schází v klášteře a poté je podávána snídaně. Koná se několikrát denně a vedení se chopí významní duchovní.

2.3 Podmínky k přijetí

Max Weber srovnával náboženství podle dvou hlavních pojmů: sekta a církev. Jako církev je chápáno náboženství, do kterého se člověk narodil a v kterém má historické kořeny – znamená to tedy, že členství v této skupině není dáno výběrem, ale spíše touhou jít za pokáním a nalézt odpuštění. Sekta je důsledek volby člověka, kdy je jeho vstup podmíněn dodržováním určitých norem a pravidel (Nešpor, 2008, s. 141–142).

Každé náboženství má ale určité zásady, které by jejich členové měli dodržovat a plnit. Patří sem jak účast na pravidelných obřadech nebo rituálech, tak i způsob chování daného jedince. Například u křesťanství jsou na věřící kladeny určité morální nároky. Většina z nich je uvedena v Desatero přikázáních. Pokud křesťan zhřeší, má možnost se vyzpovídat a také má naději na odpuštění. Základní pravidlo, jak se stát křesťanem, je nechat se pokřtít. Pokřtěno může být malé dítě, avšak i dospělý člověk se může nechat pokřtít a stát se tak křesťanem. Dospělý jedinec musí projít určitou přípravou na křest, s kterou mu pomáhá kněz.

Pokud se zaměříme na buddhisty, tak celé přijetí závisí na nás. Jde o naši změnu vnímání a náš osobní přístup ke světu a k životu. Základ je přijmout za své již zmiňované čtyři vznešené pravdy, které stanovil sám Buddha pro dosažení osvícení.

U Islámu musí muslim dodržovat pět pilířů islámu (vyznání víry, modlitba, předepsaná almužna, půst v měsíci ramadán a pouť do Mekky). Jakmile je odříkána

modlitba Šahadah, která zní: „*Prohlašuji, že není boha kromě Alláha a prohlašuji, že Muhammad je poslem Alláha*“, stává se člověk muslimem. Není přitom povoleno uctívat jiného Boha, protože je to bráno jako projev mnohobožství.

Například u Svědků Jehovových se celkové přijetí skládá se řici z více částí. Nejdříve musí nový adept navštěvovat pravidelná shromáždění, která se odehrávají dvakrát týdně. Je žádoucí účast na šíření víry, tzv. Službou. Svědkové Jehovovi chodí po domech nebo stojí na ulicích s časopisy. Po jisté době jde potencionální nový člen za tzv. starším sborem a po rozhovoru s ním a odpovědí na otázky z Bible se stáváte zvěstovatelem. O přijetí ke křtu je možné zažádat až déle, kdy následuje opět rozhovor se starším a odpovědí na otázky z Bible. Svědkové Jehovovi mají určité morální zásady a pravidla, která musí dodržovat. Vycházejí z Desatera přikázání, stejně jako křesťanství. Některá pravidla jsou ale navíc. Svědkové Jehovovi na rozdíl od křesťanů neslaví Vánoce, Velikonoce ani narozeniny, jelikož to označují za pohanské svátky (Strážná věž 2012). Jejich jediným zvykem je Poslední večeře, která se koná v čase Velikonoc. Od klasického křesťanství se tato bohoslužba ale liší tím, že svědkové Jehovovi nepojídají chléb ani nepijí víno, pouze si to předávají. Napít a najíst se může pouze ten, který se cítí být vyvolený.

U Svědků Jehovových jsou k zamyšlení i podmínky odchodu. Pokud jedinec něčím zhřeší, jde před radu a poté může být vyloučen. To znamená, že nikdo ze stávajících členů sboru by se s ním neměl bavit a ani ho zdravit. Toto pravidlo platí pouze pro pokřtěné členy. Svědkům Jehovovým se autorka bude více věnovat v praktické části.

3 Historie vlivu náboženství ve světě

V této kapitole se autorka zaměřila na to, jak náboženství ovlivnilo životy dřívějších lidí, jaké situace zapříčinilo a jak se vyvinulo do podoby, v jaké ho známe nyní.

Vědou o náboženství se zabývá religionistika. Slovo religionistika pochází z latiny a jako věda mohla vzniknout až tehdy, kdy měla ke svému bádání určitý materiál, ale její vznik jako samostatného studia řadíme do druhé poloviny 19. století. Religionistika studuje náboženství jako výtvar, rys a aspekt lidské kultury – tedy jako lidské náboženství. Jak ho lidé popisovali, prožívali a provozovali. V tomto smyslu je religionistika jednou z věd o člověku (Hejna, 2010, s. 12). Religionistika čerpá z písemných pramenů, ale první náboženství, která zde byla, nazývaná například přírodní náboženství, prvotní nebo náboženství kmenová nevycházela z písma. Jejich tradice a zvyky se předávaly ústním podáním a také činy, které konali. Je proto velice obtížné se zaměřit na úplný začátek vzniku náboženství. Můžeme se zaměřit na náboženství, která jsou velice podobná těm původním a přetrvávají například v Africe, Asii nebo Austrálii či na ostrovech Tichomoří. Je zde ale otázkou, jak moc tato náboženství přetrvávají v původní formě a jak moc byla ovlivněna globalizací. Religionistice je velice nápomocná archeologie, která pomocí svých objevů a nálezů pomáhá, ale i tyto důkazy mohou být stanoveny jako nepřesné. „*Jak bylo již mnohokrát řečeno, náboženské představy a myšlenky nemohou zkamenět*” (Demjančuková, 2003, s. 56).

Uvedme si zde příklad: Pokud nalezneme zakopané mušle a kusy kamenů s ornamenty, nevíme a ani nemůžeme vědět, jak si toto vyložit. Pokud ale víme, že dávné kmeny využívaly mušle a kameny se znaky, které známe, jako symboly pro určité lidi v pohřebním rituálu, poté to má pro nás nějaký přínos.

Jsme schopni tedy s jistotou říci, že s jistotou nemůžeme říct vůbec nic. Tato věta je velice odvážná, dle autorčina názoru však přesná. Vždy se může objevit něco, co může zcela vyvrátit nebo naopak více utvrdit myšlenku, kterou zastáváme doteď.

3.1 Počátky náboženství

Jak již bylo zmíněno, prvotní náboženství mají spíše orální tradici než písemné památky. Prvotní náboženství většinou spadají pod již zmiňovaný animismus. Podle Edwarda Burnetta Tylora v animismu spočívá původ náboženství. Rozděluje animismus na dva směry. První směr vzniká z úvah člověka o jevech jako například sny, halucinace,

vidění nebo nemoc. Druhý směr spočívá ve vlastnosti člověka přisuzovat jevům a předmětům určité vlastnosti. Z toho vyplývá víra v duchy a totemy, která se postupně vyvíjí do různých druhů náboženství. V každé části země je animismus jiný, má ale určité společné znaky. Tito lidé věří, že duchovní i pozemský svět je ten stejný. Věří, že vše na zemi má svou duši a také svou moc. Uctívají jedince, kteří dokáží promlouvat s nadpřirozenem a výrazně odlišují dobro a zlo, přičemž přízeň dobra si musí zasloužit a zlu se vyhnout (Demjančuková, 2003).

Jako jedna z nejstarších forem náboženství je považován fetišismus. Náboženský fetišismus vyplývá z uctívání předmětů, kterým jsou připisovány nadpřirozené vlastnosti. Tento předmět může představovat cokoli. Strom, studánka nebo zvláště tvarovaný kámen, roh od zvířete či zub. Může ho ale také představovat předmět, který si člověk vyrobil. Tomuto předmětu jsou poté připisovány určité vlastnosti například ochranná, léčebná nebo lovecká. Pokud tento předmět pomohl a vlastník fetiše byl úspěšný, veškeré zásluhy připisoval fetiši. Pokud byl neúspěšný, fetiš zahodil a našel si jiný. V Africe například probíhalo takzvané mučení fetišů. Domorodec předtím, než fetiš potřeboval použít do něj zapíchal několik hřebíků a věřil, že tím ho tak donutí k funkčnosti a naplní tak jeho prosby. V jistých kulturách je jako velice mocný fetiš považována krev, kůže nebo například kosti (Demjančuková, 2003, s. 57,58).

Velmi blízký fetišismu je totemismus. Je to také jedno z nejstarších náboženství a jeho pointa tkví v představě, že člověka nebo nějakou skupinu či kmen, představuje určitý totem, který má s nimi historickou spojitost. Totem má určitou funkci, která může být například ochranná, nebo se spoléhají, že jim pomůže zajistit potravu. Mluvíme-li o totemismu skupinovém, tedy nejrozšířenějším, je velmi časté, že členové skupiny (kmenu nebo rodu) jsou spjati s určitým zvířetem nebo rostlinou. Tento skupinový totem je bráný jako předek skupiny a mezi ním a skupinou vznikají velké citové vazby. Totem má nad skupinou ochrannou moc, ale stejně tak i daná skupina totem chrání. Například pokud totem představuje zvíře, je zakázané ho lovit. Pokud rostlina tak se nesmí sbírat. Totemová společenství se snaží odlišit od ostatních a velice často to symbolizují jejich obleky, malby na kůži nebo například jiný účes.

Další náboženský systém je polyteismus, který spočívá v tom, že lidé věří ve více bohů. Je pro něj typické, že božstvo na sebe může brát podobu zvířete, člověka nebo například polozvířete či polo člověka. Zaměříme-li se na staré kultury, nejznámější

a nejrozšířenější byl polyteismus v Egyptě a Řecku. Egyptané věřili v mnoho bohů a každý z nich měl na starosti něco jiného. Například bůh mrtvých byl Anup/Anúbis, který byl strážce hrobů, bůh plodnosti byl Min a bohyně, která měla moc nad nemocemi, byla Sachmet. Jako nejvyšší bůh byl Amon, který byl vládce bohů a ochráncem faraonů. Bohové byli jak ženského, tak mužského pohlaví a byli zobrazováni v podobě zvířat, lidí, ale také v podobě smíšené, kdy měli lidské tělo a zvířecí hlavu. Typické pro egyptské náboženství bylo uctívání zvířat a jako nejuctívanější byl například býk, beran, krokodýl nebo lev a sokol.

Narozdíl od náboženství starověké Mezopotámie, Egyptané měli jasnou představu o pokračování života po smrti. Stavěli honosné hrobky = pyramidy a do nich ukládali mumifikované panovníky. Jejich zvykem bylo zásobovat zesnulého vším, co potřeboval ve svém životě. Egyptané totiž věřili, že posmrtný život ovlivňuje to, jak žije člověk na zemi. Egyptské náboženství je zachyceno ve sbírce mýtů a příběhů, kdy se mnoho z nich vyrývalo na hrobky. Tyto texty nazýváme „*Texty rakví*“ a jsou brány jako hlavní díl psaného materiálu o egyptském náboženství. Postupem času byla sepsána kniha jménem „*Knihy mrtvých*“ či „*Formule pro vycházení ze dne*“. Tato kniha se dávala zemřelým do rakve a radila jim, jak mají přejít na druhý břeh (Kemp, 2013, s. 16, 17).

Prvotní náboženství Řeků můžeme spojovat s fetišismem. Řekové přiřazovali magické síly danému předmětu, například Zeus byl původně uctíván v podobě jako kamenná pyramida či sloup a bohyni Héru představoval část kmene nebo dřevěná deska. Podoby božstev jsou zachovávány v zobrazení rostlin nebo zvířat. Řekové mají mýty o původu všech jejich bohů. Vládce byl Zeus, ale nad ním stojí nejvyšší autorita – Moira = osud. Moira neboli osud nemá žádnou podobu, je to pouze síla, která určuje budoucnost všech – i bohů (Demjančuková, 2003, s. 68–71)

Řekové často vykonávali obřad, při kterém obětovali bohům zvíře, které potom pojídali a bylo to s cílem udobřit si je. Řeky náboženství provázelo každým dnem a bylo nedílnou součástí jejich běžného života. V Řecku se také uctívali tzv. polobohové, což byli hrdinové a vážení muži. Často se uctívali až po smrti (například Héraklés nebo Achilles).

3.2 Středověk a novověk

V období středověku probíhala další modifikace konfuciánství – probíhá postupné začleňování prvků buddhismu a také taoismu. Mezi 4. – 5. stoletím se konfuciánská elita považuje za jediné pravé náboženství. V 1. století císař vydal rozkaz v každém městě nechat vybudovat chrám a pravidelně přinášet oběti na počest velkého myslitele. Později se odehrává zbožšťování císařů, kdy je panovník považován za nejvyššího kněze a nejdokonalejší bytost z důvodu jeho umístění na vrcholu společenské pyramidy. V období novověku bylo konfuciánství kritizováno a v období kulturní revoluce zcela zavrženo (Demjančuková, 2003, s. 152).

Mezi 6. a 7. stoletím se formuje další náboženství pod pojmem šintó. Ve starověku měla rodová božstva pro Japonce velký význam. Ochraňovala rok a také různé činnosti jeho příslušníků. Další významnou úlohu hrály božstva, které ovládala vodní živly, anebo ta, kterými byl osídlen svět. Pozornost kladli na princip synovské úcty a povinnosti. V 6. století zesiloval vliv buddhismu – byly budovány chrámy a kláštery a věřící se na ně obracely se svými prosbami. Problém byl, že buddhismus byl zaměřen na jednotlivce, kdežto šintó byl odraz kolektivních zájmů a názorů. Řešením bylo připsání negativních událostí buddhismu a příjemné a radostné události jsou připisována ostatním rodovým náboženstvím. Šintoismus se liší především tím, že nemá žádného zakladatele a nemá žádné posvátné texty, můžeme jej označovat jako styl života (Demjančuková, 2003, s. 155,156).

Zaměříme se tedy na křesťanství, které se v průběhu 1. století rozšířilo zejména do východní části Římské říše a také do významných měst západu – včetně metropole Říma. Křesťanství se šířilo, lidé jim naslouchali a jejich výroky zapadaly a naplňovaly představu o náboženském očekávání. Hlavní překážkou bylo ale oslovení lidí mimo judaizované prostředí. Společnost byla hrdá na své vlastní náboženství, jejímž základem byla božstva, která řídila určité oblasti lidského jednání a přírody a na pomyslném vrcholu stála trojice: Jupiter, Juno a Minerva.

Křesťanské náboženství v římské společnosti částečně lidi přitahovalo a i odpuzovalo. Největší cílená kritika byla od filozofů a intelektuálů. Většina odmítala judaismus a křesťanství pro ně bylo ještě pomýlenější náboženství. Poukazovali například na nízkou intelektuální hodnotu křesťanství, které kopíruje jen dávnější mýty a nepřináší žádné nové věci. Křesťané velmi zdůrazňovali monoteismus, ale můžeme

namítat to, že uznávají další božské bytosti, jako například anděly. Námitky a kritika proti křesťanství se také zabývala jejich původem (křesťané byli nevzdělaní a chudí) a také kritizovali to, že v křesťanství převažují ženy – což má za následek lehkověrné přijímání náboženských představ. Nejvíce otázek však vyvolávalo stranění se běžným náboženským zvyklostem (Suchánek, Drška, 2013, s. 22–31).

Rozšíření křesťanství mohlo mít za důsledek to, že lidé žili v nejistotě, která pramenila z nevědomosti. Lidé tehdy nevěděli to, co víme my nyní, a tak žili v nepojmenovatelném strachu; mohl to být strach z moře, z hvězd, z duchů, moru nebo z hladu atd. Zároveň v církvi panovala jistá hierarchie – duchovní, vzdělaní šířitelé kultury a laici. Jakožto vůdce je papež. Ve středověku je obraz jednoty těla – tělo má mnoho údů, které odpovídají jednotlivým skupinám středověké společnosti. Oči představují apoštoly, zuby učitele církve, ruce vojáky, atd ... Ústřední orgán je tedy hlava – podle tehdejšího lékařského zkoumání z ní vychází všechny životní proudy. Hlavou je tedy Kristus a tělo církve je (jak již bylo zmiňováno) hierarchicky děleno – ne všechny orgány jsou stejně důležité. Toto však vzbudilo otázku: císař se viděl jako hlava světa, je tedy nyní i hlava církve? Tento spor dostal jméno – boj o investituru. Celá otázka byla poté vyřešena: existuje pouze jedna hlava a jako zástupce Krista, jí je papež (Beinert, 2012, s. 82–92).

Na začátku 10. století se v Bulharsku rozšířila sekta pod názvem: bogomilství. Za zakladatele je považován venkovský kněz Bogomil, Kázal chudobu, pokání a modlitbu a celý svět považoval za zlý, jelikož byl stvořen ďáblem. Duše je brána jako výtvar boží, ale ďábel neboli Satan jí dal lidské tělo a uvrhl ji na pozemský svět. Bogomilové opovrhovali svátosti, představitelé nebo obřady církve a neuznávali kříž, jelikož na něm byl Ježíš Kristus mučen a zabit. Většina bogomilů nejedlo maso, nepilo víno a odmítali manželský svazek – jelikož udržování pozemského světa patří k dílu Satana. Kritizovali bohaté a všichni si zde byli rovni. Můžeme uvažovat nad tím, proč toto náboženství bylo úspěšné. Mohlo to být z důvodu znechucení z církve, ale také mohl úspěch vycházet z nenávisti chudých k bohatým (Eliade, 1977, s. 177).

Ke konci 12. století se sekta rozmohla a v první polovině 13. století se stala v Bosně státním náboženstvím. Ve 14. století se ale bogomilové stahují a ztrácí svůj vliv a obrací se na islám. Ve 12. století se objevuje Katharská církev (z řeckého katharos = čistý), která má propojení s bogomilstvím. Kathaři nevěřili v peklo, jelikož pravé království ďábla pro ně

znamená tento svět. Satana kathaři ztotožňovali s bohem starého zákona – Jahvem (Eliade, 1977, s. 182, 183).

Klíčovou událostí v dějinách středověku jsou tzv. křížové výpravy, válečné výpravy, které byly ve znamení kříže. Můžeme říct, že křížové výpravy umožnily styk s islámem, posílily papežskou moc a podílely se na rozvoji západoevropských monarchií. Na druhou stranu ale oslabily Byzanc – jelikož bylo umožněno Turkům proniknout až na Balkánský poloostrov. To, jak křížáci barbarsky jednali, postavilo muslimy proti všem křesťanům (Eliade, 1997, s. 97, 99).

První křížová výprava byla na vyzvání papeže na koncilním shromáždění v Clermontu v 11. století. Cílem bylo osvobodit posvátná místa a pomoci východním křesťanům. Bitvy se zúčastnilo velké množství lidí, z nichž bylo i mnoho významných pánů, šlechticů nebo dokonce i jihofrancouzský hrabě. První výprava se dá označit za tu nejúspěšnější, z důvodu umožnění vzniku čtyř křížáckých států – knížectví edesské, antiochijské, tripoliské a Jeruzalemské království. Ostatní křížové výpravy byly víceméně reakcí na problémy křížáckých států či pro posílení jejich pozice (Suchánek, Drška, 2013, s. 227–230).

Ze středověkého pojetí svatých by bylo možné říci, že to byli především ti lidé, kteří následují trpícího Pána. Lidé, kteří jsou připraveni a ochotní zaplatit vlastním životem za to, že slouží Bohu a jsou mu věrni se, nazývají mučedníci. Svátí jsou tedy příkladem pro ostatní křesťany, kteří k nim mají úctu. Ta se projevuje například navštěvováním jejich hrobů, kdy se konají poutě, které křesťané absolvují a poté se modlí za milost pro jejich tělo i duši. W. Beinert (2012, s. 121) říká, že pokus si chceme uchovat památku na lidi, kteří nám byli milí, máme u sebe věci, kterých dříve užívali. Je to tzv. uctívání relikvií, které se nejdříve zaměřovalo na zbylé předměty a poté se soustředilo na ostatky. Pokud jedinec vlastnil nějakou relikvii, znamenalo to pro něj ochranu a pomoc z nebe. Když se v 10. století středověká knížata předháněla, kdo bude mít více významnějších relikvií, stal se vítězem Albrecht Braniborský, kterému patřilo 21 441 kusů, které pro něj představovali až 40 milionů let odpustků. Dalším způsobem uctívání byly tzv. Nebeské narozeniny = vzpomínka na svaté v den, v kterém zemřeli (Beinert, 2012, s. 120–122).

V případě evropských středověkých a raně novověkých historiků, nebo například cestovatelů, kteří se setkávali s jinými náboženstvími, u nich bylo v jejich pojetí jako

pravé náboženství pouze křesťanství, popřípadě nějaká jeho forma. Ostatní náboženské kultury byly označovány za pohanské nebo překroucené podoby pravého náboženství. K založení těchto ostatních náboženství je podle nich měla vést buď touha zbavit se omezení například celibátu nebo také radost z poukazování na chamtivost, zvýhodňování nebo touhu po moci středověké církve. Později ale díky zámořským cestám mohli intelektuálové nahlédnout do různých kultur a poznat náboženství odlišné od toho, co již znali a nemohli tudíž nikoho obviňovat z převzetí křesťanského základu (Nešpor, 2008, s. 21–22).

Na konci 15. století a začátku 16. století se v oblasti tzv. pětiřečí – Pandžábu (oblast ležící na místě styku muslimské a hinduistické kultury) se začal utvářet sikhismus. Původně se začal utvářet v hinduismu a sloužil jako zdroj utváření postoje řemeslníků a obchodníků vůči násilné islamizaci místních obyvatelů. Za zakladatele je považován Guru Nanak (1469–1539), jeho učení dále rozvíjelo devět učitelů a desátý sjednotil většinu sikhů do bratrství Khalsa – jejich úkolem byla především obrana proti muslimským vlivům. Bylo zavedeno pět K, které se týkaly úpravy zevnějšku jak u mužů, tak u žen. Měli mít dlouhé sestříhané vlasy – u mužů plnovous = keš, hřeben = kamgha, dýka/meč = kirpan, ocelový náramek = kara a krátké kalhoty = kacč. Ačkoli se začal sikhismus utvářet v hinduismu, tak odmítá mnohobožství a káže přísný monoteismus. Všichni lidé, kteří se vydají cestou oddanosti Bohu, mají šanci se spojit s Bohem. Nespočívá to však v zřeknutí se světských povinností, naopak sikhismus předpokládá naplnění služby ve světském životě. V 18. století se sikhismus stal samostatným náboženským proudem (Demjančuková, 2003, s. 143–145).

S příchodem novověku bylo z křesťanského pohledu nejhorší, pokud se člověk na základě svého bádání dostal mimo uznávané náboženství. Náboženství se stává součástí politické ideologie a stále se prohlubuje konflikt mezi šlechtou a venkovským a městským obyvatelstvem. Stojí proti sobě dvě strany, přičemž jedna prohlubuje lidské znalosti a vědomosti empirickou analýzou a na druhé straně se vyskytuje nárůst pověřivosti, čarodějnictví a různých projevů nevázanosti a zbožnosti. Církev začala uplatňovat tvrdou inkviziční praxi a zvyšovala se myšlenka zesílení kontroly soukromí lidského života (Suchánek, Drška, 2018, s. 1).

V 16. a 17. století byl podnikán takzvaný hon na čarodějnice a cílem bylo vymýtit satanský a zločinný kult, který ohrožoval církve. Vůči lidem byla prováděna absurdní

obvinění, například ze styků s ďáblem, orgie, lidojedství nebo zabíjení novorozeňat. Mnoho lidí se pod nátlakem mučení k činům přiznalo a poté bylo upáleno. Avšak některé z obětí přiznávaly, že prováděly magické pohanské obřady, které byly církví zakázány.

Uvedme si příklad, který ve své knize popisuje Eliade (1997, s. 224, 225). Jedná se o případ benandantů, kteří se scházeli čtyřikrát ročně a konají tajná shromáždění, při kterých čelí zlým skutkům čarodějů a léčí jejich oběti. Pokud vyjdou z těchto bojů vítězně, poté přijde hojná úroda – pokud ne, bude období sucha a hladu. K účasti je měl vyzvat „nebeský anděl“ a zasvěceni byli ve věku dvaceti až osmadvaceti let. Na místo shromáždění prý cestovali v duchu, když spali. Před cestou upadli do stavu velké malátnosti a jejich duše byla schopna opustit tělo. Vlivem inkvizičního nátlaku, se benandanti začali přizpůsobovat démonickému modelu a v určitém okamžiku zcela opustili od původního bodu kultu. Benandanti začali doznávat, že jejich cílem bylo léčení obětí čarodějů – což se dalo považovat za vážný hřích, jelikož církev považovala schopnost vyhánět zlé duchy za důkaz čarodějnictví. Později benandanti začínali doznávat různé činy, například že vzdávají hold ďáblu, účastní se bálů nebo přihlíží orgiím.

Martin Luther (1483–1546) byl německý teolog, kazatel a reformátor. Během jeho přednášek se začal projevovat jeho rozchod s oficiálními stanovisky církve. Byl například proti odpustkům, zpochybňoval papežovu pravomoc odpouštět hříchy a spolupracovalo s ním mnoho významných osobností. Celý konflikt byl dokonán tvrzením, že všechny teze, za které byl upálen Jan Hus, jsou heretické a některé z nich jsou dokonce pravdivé. Luther byl odsouzen k tomu, aby se s ním naložilo jako s kacířem, ale vzhledem k veřejnému mínění to nebylo možné vykonat (Suchánek, Drška, 2018, s. 25–29).

V polovině 16. století přišla zásada, formulována jako „*čí vláda, toho víra*“. Říšské stavy a města si mohly zvolit, u jakého vyznání zůstanou, avšak poddaných se to netýkalo – musely následovat víru své vrchnosti nebo opustit dané území (Suchánek, Drška, 2018, s. 37).

Misionáři byli vnímáni jako hrdinové víry. Byli to muži, kteří přinášeli nekulturním národům oblečení a civilizační vědomosti a připodobňovali je k bělochům – tudíž k dobrým křesťanům. Můžeme však říci, že celé to bylo utlačování a omezování lidské svobody. Snažili se předělat každého indiána, z pohanů dělat rebely a celou misii pojmulí jako prostředek domestikace. Velké množství lidí, které bylo přivedeno ke křesťanství,

bylo například v Indii, Japonsku nebo Číně (avšak v současné době na tomto kontinentu je nejvyšší podíl křesťanství na Filipínách) (Beinert, 2012, s. 147–150).

V době osvícenství začíná být náboženství odmítáno, bůh se stává jen počátečním podnětem světa a vše ostatní lze možno vysvětlit rozumem. John Locke (1632–1704) tvrdí, že pokud lze vše zkoumat, musí se zkoumat i náboženské nauky a přijmout je můžeme pouze, pokud nejsou v rozporu s rozumem. Z pohledu osvícenství je Bible pouze kniha, zjevení je jen produkt dřívější lidské kultury a Ježíš Kristus je prostá osobnost, která žádné zázraky nedělala, jelikož zázraky neexistují. Na tato tvrzení existují dvě možné reakce. Ta první tvrdí, že člověk má zasvětit svůj život Bohu, aby se mu po smrti dařilo lépe. Je zde tedy cílem vyvolat strach a nejistotu, což nás vede k touze po bezpečí a pro mnoho lidí to může znamenat uchýlení se k náboženství. Druhá odpověď se snaží vykládat znamení na základě evangelia. Bible obsahuje prvky lidských práv, například ochranná práva pro chudé, žádá spravedlnost nebo rozvíjí myšlenku soudržnosti lidí a podporuje morální zásady (Beinert, 2012, s. 158).

3.3 Moderní dějiny náboženství

V této kapitole se autorka zaměřuje na náboženství, která jsou relativně nová, můžeme říct, že i něčím extravagantní. Různá náboženství nového věku mohou být označována také za „*alternativní kulty*“, „*netradiční kulty*“, „*náboženství mladých*“ nebo „*nekonfesní, nekanonická vyznání*“. Tato označení jsou pro různá hnutí, která vznikají v 60.–70. letech dvacátého století. Nová náboženská hnutí vznikala z důvodu zklamání z tradičních náboženství. Ta byla obviněna ze sociálních neduhů, z pocitů osamocení, ze zklamání a z bezvýznamnosti existence. Převážná většina náboženství nového věku byla založena mládeží, převážně se jednalo o lidi ze středních vrstev, kteří byli vzdělaní a materiálně zabezpečeni, ale zároveň byli oslabeni, co se sociálních vazeb týká. Netradiční náboženství většinou přitahovalo jedince, kteří byli mimo zaběhnuté životní stereotypy. Většinou byli přitahováni přísnou organizovaností a přísnými normy či pravidly. Typická pro tyto organizace byla hierarchická struktura. Také velmi často vystupovali proti zaběhnutým pravidlům nebo hodnotám a ideálům společnosti či tradičním církevním organizacím.

Demjančuková (2003, s. 158) rozděluje tyto nové kulty do pěti skupin: neorientalistické kulty, neokřesťanské společnosti, scientologické proudy, nová magie a spiritismus, satanistické skupiny. Do neorientalistických kultů můžeme zařadit

například: Společnost stoupců Kršny, Mise božího světla nebo Transcendentální meditaci. Kořeny těchto náboženství mají mnoho společného s hinduismem a buddhismem. Podle jejich učení se skutečný svět skrývá za tím naším a díky použití různých způsobů meditace člověk dokáže splynout se skutečnou přírodou. Meditace spočívá v odříkávání různých slov nebo zvyků, kterým jsou připisovány mystické vlastnosti a stávají se tak z nich mantry.

Pod neokřesťanské společnosti řadíme například: Boží děti, Církev Těla Kristova nebo Církev sjednocení. Jedná se o skládání různých náboženských kultur s prvky východního náboženského učení. Základní prvkem je víra v příchod Mesiáše a vůdcové skupin často vystupují jako přinašeči nových morálních hodnot a zjevení. Scientologické proudy jsou různá kosmická náboženství, například: Společnost Aetarius, která hlásá spojení země s kosmickým rozumem. Kosmický význam je připisován různým fyzikálním přístrojům a také neprobádané jevy jak lidské psychiky, tak přírody. Náboženství spojující názory a praktiky východních a západních tradic a také spontánní aktivity kouzelníků a věštců řadíme do skupiny nové magie a spiritismu. Objevují se skupiny, které praktikují komunikaci s mrtvými. Zařadili bychom sem například učení od Karlose Kastanedyho.

Poslední skupinou, kterou rozlišujeme, jsou Satanistické skupiny. Tyto církve velmi často vystupují proti křesťanství a směřují člověka na zaměření své vlastní síly a život na zemi, ale některé skupiny kontaktují zlo, demony nebo satana. Satanismus nejspíše přišel ze starověkého Íráku a jeho základy jsou v tzv. „*Modré knize*“. Mezi několika skupinami neexistují pevné hranice a například neoorientalistické kultury používají terminologii z křesťanské filozofie. V těchto skupinách převládá hlavně extravagantnost a je zdůrazňována emocionálně psychologická stránka dané náboženské skupiny (Demjančuková 2003, s. 158,159).

Zkusme se zaměřit na několik kultů představující jednotlivé náboženské skupiny. Jak již bylo zmíněno, Církev sjednocení patří mezi neokřesťanské společnosti. Církev vznikla v polovině 20. století a jejím zakladatelem byl Sun Myung Moona, který učil, že existuje jeden jediný Bůh – otec národů. Sám sebe označuje Moon za skutečného mesiáše třetího věku a jeho práci za „*Boží princip*“. Jeho úkolem je vytvořit celosvětovou rodinu, která bude mravní, plná lásky a skutečné víry. Celé dějiny lidstva rozdělil do tří etap: věk

Starého zákona, věk Nového zákona a věk Završeného zákona. První dvě etapy jsou obsažené v Bibli a poslední etapa začala v roce 1960.

Církev nezná obřady ani oficiální kánony, hlavní pro ně je péče o ostatní. Od členů církve získává peníze, někteří církvi dokonce předají celý svůj majetek.

Další, už známější náboženská společnost je Haré Kršna, jejímž zakladatelem je Abchaj Čarin De. Jeden jediný Bůh – Krišna – se projevuje ve třech aspektech. První vystihuje Boha jako Nejvyšší osobnost, která má neocenitelné vlastnosti, bohatství, slávu a krásu. Druhý aspekt vystihuje absolutní pravdu, nepostižitelnou sílu a vyzařování transcendentálního těla Božské osobnosti. Poslední aspekt vyjadřuje tzv. Nejvyšší duši, která je v každém těle. Bůh má také dva typy energie – nejvyšší = duchovní a nižší = materiální. Bůh má mnoho jmen a každé z nich odráží jeho chování. Jeho hlavní jméno – Krišna, je zobrazováno jako krásný a mladý muž s tmavou pletí. Ostatní Bohové jsou pouze převtělení Krišny. Duše vstoupí do těla na základě svého přání a padá do materiálního světa. V lidském těle zapomíná duše na svou duchovní podstatu a její vysvobození je podmíněno probuzením Boha – Krišny (Demjančuková 2003, s. 161).

Celý materiální svět je rozdělen do tří úrovní. Nejvyšší stupeň, který je osídlen polobohy (vědci, filosofové, krišnisté), střední úroveň je místo, kde je člověk nucen těžce pracovat a prahne po úctě, rodině, majetku. Poslední úroveň je místo nevědomosti. Krišnovci tvrdí, že jejich učení je o seberealizaci pomocí bhakti-jógy.

Cílem je naučit se lásku ke Krišnovi, jejímž vrcholem je extáze. Dosahují jí pomocí meditace, kde se odříkávají mantry a hrají hudební nástroje. V čele stojí Guru, který je představitelem Boha. Jako poslední příklad náboženství nového věku uvedu Scientologickou církev. Toto hnutí založil L. R. Hubbard před druhou světovou válkou. Scientologie má své vlastní obřady, které jsou přežaté z křesťanství (křest, svatba, pohřeb) a má také duchovenstvo vedoucí bohoslužby. Jedná se o metodu, pomocí které může člověk sám ovlivnit své duševní zdraví.

Lidská bytost je tvořena ze čtyř oblastí. První je tzv. Nesmrtelný duch, který je tvůrcem tohoto světa, ale zapomněl na jeho poslání a splynul se světem. Pomocí scientologie se vrací zpět na jeho místo. Druhou oblastí je tělo, do kterého vstupuje duch při početí. Třetí oblastí je vědomá mysl, díky které se člověk chová podle určitých pravidel. Poslední oblast tvoří podvědomá mysl, která nastupuje v momentu, kdy vědomá mysl nedokáže pracovat. Zpracovává nepříjemné prožitky a ukládá je do paměti, která je

zakořeněna v nesmrtelném duchu a přenáší se pomocí reinkarnace. Toto je základem pro různá psychická onemocnění, která mohou scientologové prý postupně odstranit (Demjančuková, 2003, s. 162).

Podle Hubbarda je lidská podstata sama o sobě dobrá, ale je potřeba ji očistit od vzpomínek z minulosti. Základem je vstupní setkání, při kterém se jedinec svěřuje se svými pocity a prožitky. Poté dostává přístroj k měření stresu a strachu (typ přístroje detektoru lži) a poté absolvuje kurzy, díky kterým se přibližuje k čistotě. Člověk, který je čistý dosáhne vysokého IQ, zdokonalí paměť a objeví své schopnosti. Má to však háček, tohoto lze dosáhnout pouze za pomoci kurzů a scientologických poraden – a vše je zpoplatněno. Tato společnost je velice kritizována lékaři i psychology a je spojena s mnoha podvody.

Vraťme se zpět ke křesťanství, kde se zaměříme na křesťanství a majetek, bohatství. V Bibli je napsáno několik veršů, které promlouvají ke křesťanům ohledně peněz a hodnot, jaký by správný křesťan měl mít. *„Neboť kořenem všeho zlého je láska k penězům; a někteří, kdo se po nich pachtili, zbloudili od víry a způsobili mnoho bolestí.“* Bible (Studijní překlad), 1. Timoteous 6,10. Jak bychom si tento verš mohli vyložit? Podle autorky verš tvrdí, že správný křesťan nemá toužit po penězích, jelikož peníze oddalují lidi od víry. Je tomu ale skutečně tak, opravdu se křesťanství majetku vyhýbá? V knize *Ve znamení kříže* od Miroslava Grebeníčka se můžeme hned na úvodu dočíst jeho názor: *„Katolická církev vždy učila, že to, co slouží měšci, hubí duši, a přednost by před tím měla mít duchovní blaženost. Stejně tak se tvářila, že neuznává za mravné hromadit více peněz, než ten či onen člověk potřebuje k životu.“* Dále však namítá: *„Divadlo, jež církev rozpoutala kolem majetkového vyrovnání s českým státem, nepokrytě ukazuje na její touhu po majetku, která je rafinovaně zakrývána slovy o spravedlnosti a právu.“* (Grebeníček 2019, s. 3)

V knize je také zmiňováno, kolik peněz si říkají polští duchovní za svatby a pohřby. Je zde uvedeno, že za svatby si řeknou kolem 2 000 zlotých a za pohřeb 5 000 zlotých (jedná se přibližně o 12 000 Kč a 32 000 Kč). Autorky názor ohledně křesťanství a majetku je takový, že na jedné straně lze vidět verše z Bible, které říkají, že člověk má mít jen to, co potřebuje. Na straně druhé máme nazdobené, honosné kostely a účty za svatby či pohřby. Pravda by měla být někde uprostřed. Můžeme říci, že to, co se oku

líbí, láká lidi. Jsou tedy nazdobené kostely a krása obrazů, maleb a zlatých křížů pouze pastva pro oko, která má za cíl nalákat lidi na správnou cestu?

Dle autorčina názoru mají verše psané v Bibli svou pravdu. Je ale na každém člověku, co mu přinese štěstí a zda se k životu postaví s tím, že půjde za vidinou pravého Boha jen s tím, co potřebuje. Nebo zda si cestu za vírou zpříjemní spoustou bohatství a zlatem.

4 Praktická část

Praktická část bakalářské práce je rozdělena do dvou částí. V první praktické části práce autorka nejdříve porovnávala odpovědi na dotazník od tří skupin lidí. Lidé byli rozděleni do skupin podle věku a autorka se zabývala otázkou, zda věk jedince může ovlivnit jeho názor na náboženství a jakou roli v jeho životě ve vztahu k víře věk hraje. Cílem je zjistit, jak náboženství ovlivňuje jedince, které jsou věřící a také prozkoumat názory jedinců, kteří věřící nejsou a jejich smýšlení o lidech věřících.

V druhé části praktické práce se autorka zaměřila na konkrétní případy lidí a na to, jak konkrétně jim víra a náboženství ovlivnilo jejich životy. Byl proveden rozhovor s čtyřmi lidmi, konkrétně to byli lidé, kteří mají zkušenosti s náboženstvím známým pod jménem Svědkové Jehovovi. Toto konkrétní náboženství si autorka vybrala z důvodu vlastní osobní zkušenosti. Chtěla by poukázat na to, že víra je v životě člověka velice důležitá a speciální pedagogové, by měli brát zřetel na to, čemu a jak moc člověk věří. Pravda je taková, že náboženství jedince ovlivňuje velice a v mnoha aspektech. V této bakalářské práci na to autorka chtěla poukázat a zmínit důležitost tohoto, ač pro mnoha z nás neviditelného důvodu chování určitých jedinců. Autorka na tuto bakalářskou práci nenahlíží jen z jednoho úhlu pohledu, a proto byli vybráni na průzkum lidé, kteří mají každý jinou a odlišnou zkušenost. Stejně tak jako jejich názor na Svědky Jehovovi dokonce i na víru obecně má každý jiný. Cílem je zjistit, jak víra ovlivňuje životy lidí, ale názor na to, zda je to dobré nebo špatné, si musí udělat každý z nás sám.

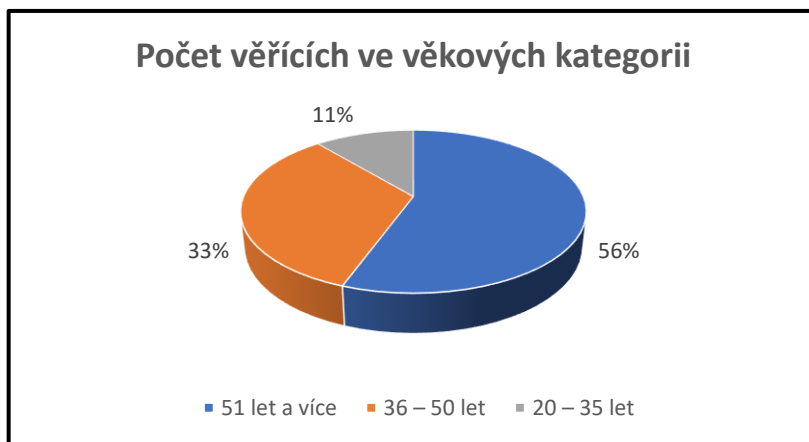
4.1 Dotazník

V první části bakalářské práce se autorka zaměřila na několik skupin lidí. Do každé skupiny byl rozdán dotazník o sedmi otázkách. U třetí otázky se dotazník rozdělil na dvě poloviny: jedna polovina byla věřící, druhá nevěřící. Podle odpovědi na třetí otázku pokračovali respondenti buď k otázce s označením 4a (věřící) nebo 4b (nevěřící). Dotazník byl rozdán do tří skupin po dvaceti v určitém věkovém rozmezí (dvacet až třicet pět, třicet šest až padesát a padesát let a více).

Celkem na dotazník odpovědělo 60 respondentů, z toho bylo 19 mužů (31,7 %) a 41 žen (68,3 %) a z toho jen 18 věřících (30 %) a 42 nevěřících (70 %).

Z již zmiňovaných 18 věřících (30 %) je 10 věřících respondentů (55,6 %) z kategorie padesát jedna let a více, 6 věřících respondentů (33,3 %) jsou lidé ve věku

třicet šest až padesát a pouze 2 věřící respondenti (11,1 %) jsou lidé ve věku dvacet až třicet pět let.

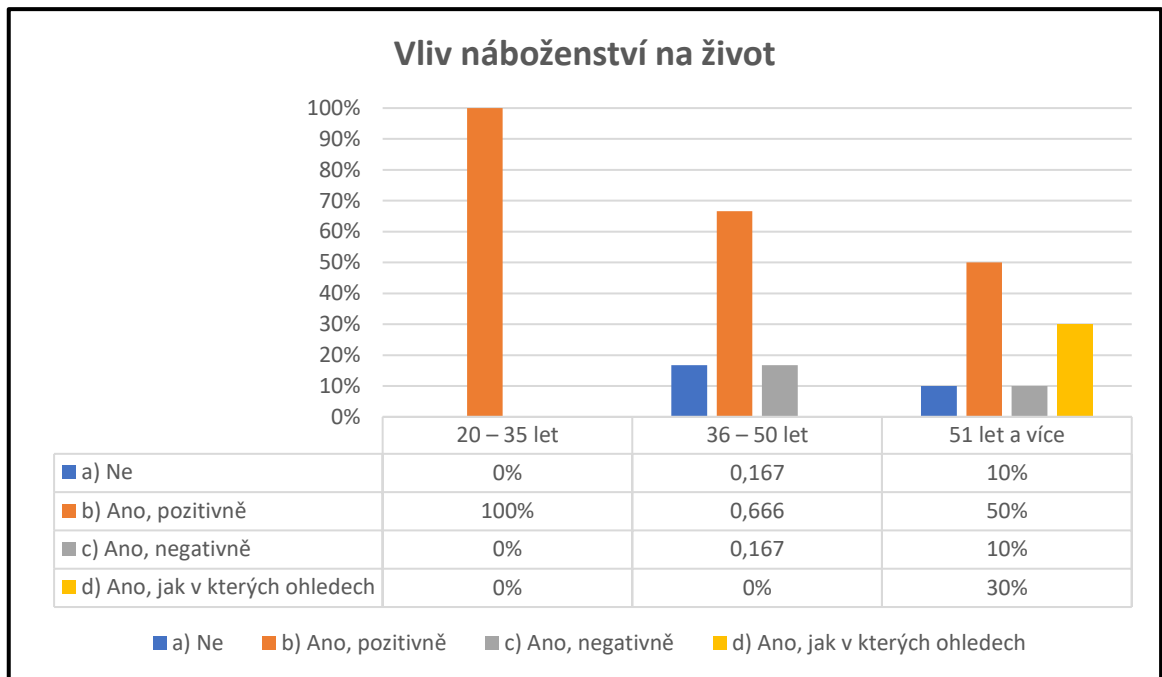

Graf 1 - Počet věřících ve věkových kategoriích

Nejrozšířenější náboženskou skupinou je křesťanství, a to u lidí ve skupině padesát jedna let a více, kdy křesťanství označilo 60 % respondentů, u skupiny třicet šest až padesát let označilo odpověď křesťanství 33,3 % respondentů a u nejmladší věkové kategorie dvacet až třicet pět let byly odpovědi napůl: 50 % křesťanství a 50 % odpověď jiné. Křesťanství je v Evropských zemích nejrozšířenějším náboženstvím ve světě, a proto se k němu naklání i většina mých respondentů. Je to dané historickou situací od středověku, kdy jiné náboženství bylo považováno za kacířství. V té době se křesťanství nejvíce rozmohlo a má historickou tradici.

U odpovědi „jiné“ se objevovaly odpovědi jako: věřím sama v sebe, v anděly, ve svého vlastního Boha, v přírodu, v sílu člověka. Tato alternativní víra se může objevovat díky tomu, že mnoho lidí potřebuje něčemu věřit, ale nesouhlasí s názory náboženství nebo jsou jejich chováním zklamáni, a tak se upínají ke své vlastní pravdě. Nejvíce se tato alternativní víra objevovala ve věkové skupině třicet šest až padesát let. Dle mého názoru je to z toho důvodu, že lidé v tomto věku už mají za sebou určité životní zkušenosti a je možné, že si nějakými náboženskými skupinami již prošli a tvoří si na ně tedy svůj názor, díky kterému si poté budují svou vlastní víru.

V dotazníku autorka věřícím respondentům položila otázku, zda a jakým způsobem náboženství ovlivňuje jejich život. V grafu číslo 2 lze vidět odpovědi respondentů, které budou poté dále analyzovány.

Graf 2 - Otázka 5a

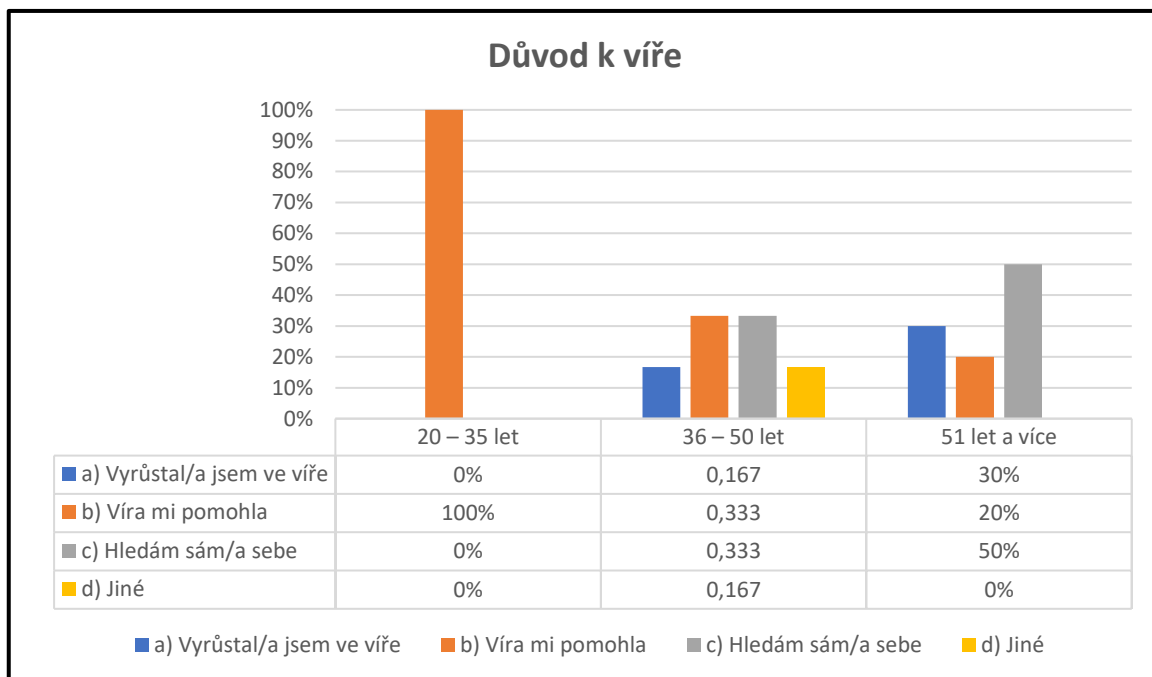
Největší část respondentů se shodla na tom, že náboženství ovlivňuje jejich životy pouze kladným způsobem. Otázkou zůstává, zda tato odpověď nebyla vybrána pouze ze strachu. Někteří jedinci mohou mít strach proti svému náboženství cokoli namítnout, aby nebyli potrestáni. Tento trest nemusí spočívat pouze z exkomunikace z náboženství, ale také strach ze samotného Boha, kterému věří. Může to však být pouze domněnka, a věřící lidé jsou přesvědčeni, že našli správnou cestu a jediného pravého Boha.

Pokud náboženství ovlivňuje věřící jedince negativně, můžeme si položit otázku, proč tedy svou víru stále mají. Autorka se domnívá, že se může jednat pouze o přechodnou situaci, kdy určité názory organizace, v které respondent spočívá, ovlivnili jeho život (například partnerský život, práce, rodina). Další lze vzít v úvahu strach respondenta organizaci opustit. Pokud celý svůj život obětoval tomuto náboženství, může mít strach, že po odchodu z něj o vše a o všechny přijde.

Pokud respondenti říkají, že náboženství jejich život nijak neovlivňuje, může to vyplývat z jejich věku. Mohou v náboženství vyrůstat celý život, a proto jim už tento životní styl přijde samozřejmý, tudíž si nemyslí, že by je to nějak ovlivňovalo.

Z grafu číslo 3 jednoznačně vyplývá, že čím jsou lidé starší, tím stoupá počet věřících osob. Toto může být z několika důvodů. Podívejme se na otázku číslo 6a

v dotazníku, ve které se autorka dotazuje věřících osob, z jakého důvodu se stali oni věřícími.

Graf 3 - Otázka 6a

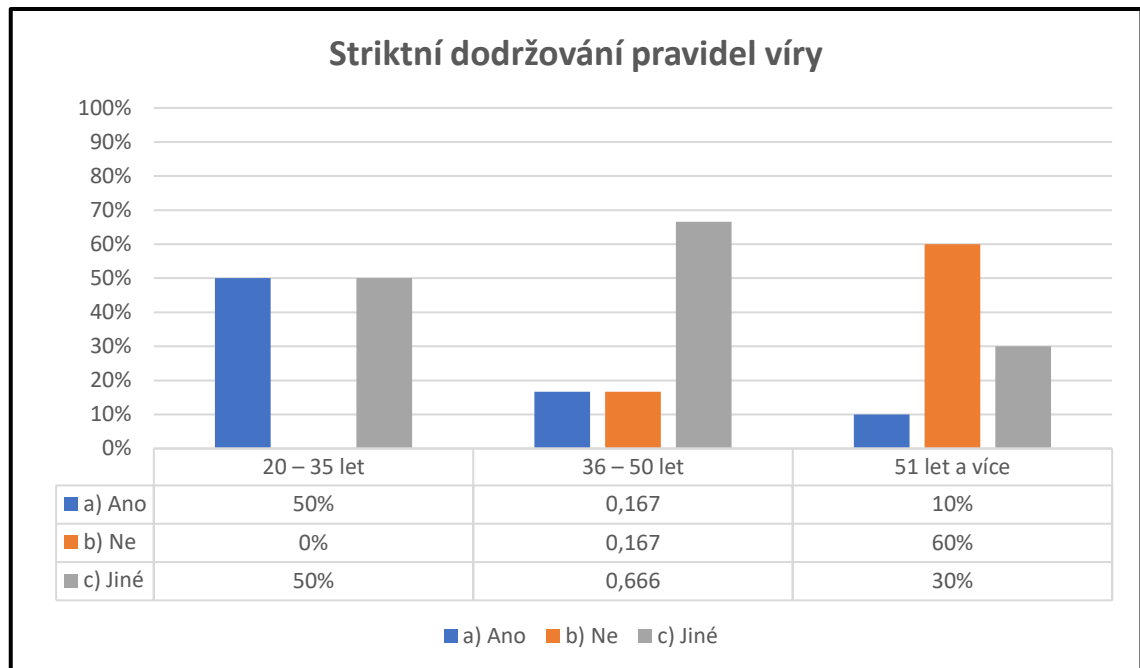
Dle odpovědí lze usuzovat, že s mladším věkem zaniká také zájem o poznání toho, co kdo vlastně jsme. Je možné, že mladí lidé jsou zaneprázdnění věcmi okolo, mají moc práce nebo nejeví zájem o duchovní tematiku. Čím jsou lidé starší a získávají moudrost a nadhled, který však není přenosný. Jejich zájem o víru a o poznání sama sebe se začíná prohlubovat, vyhodnocují některé své skutky a snaží se na ně nahlížet z různých pohledů. Je proto možnost, že starší lidé mají k náboženství blíže z toho důvodu, že mají více životních zkušeností.

Další možností lze dle odpovědí v grafu číslo 3 zvážit vděk za pomoc, kterou jim víra dala. Tato pomoc se může ale také promítat do první otázky – víra jedincům pomohla najít sama sebe. Není to ale jediná pomoc, kterou víra nabízí. Náboženství může mnoha jedincům pomoci najít osoby sobě blízké a pomáhá jim se zbavovat samoty. I toto se dá považovat za důvod, proč se k víře upínají spíše starší lidé, kteří například nemají rodinu nebo o ně rodina nejeví zájem. Mnoho jedinců se k náboženství také upíná v nějaké složité životní situaci a víra jim dává naději, že daný problém překonají.

Poslední z napsaných možností je to, že jedinci byli ve víře vychovávaní a zůstali v ní dodnes. Za důvod lze udávat zvyk na jistý životní styl, na lidi a na způsob života jaký

víra nabízí. Podle autorčina názoru se tato odpověď u mladých lidí tolik neobjevuje, jelikož prochází jistou etapou života, kdy pro ně víra a náboženství nehraje tak velkou roli jako například studium, práce, rodina nebo peníze. Starší lidé už tuto fázi mají za sebou a k víře se opět mohli vrátit nebo naopak k víře přilnuli více a díky vděku u víry zůstali.

Poslední otázka položená pro skupinu věřících lidí se týkala jejich chování a toho, zda se chovají striktně podle toho, jak určuje jejich víra. Odpovědi lze posoudit z grafu 4:

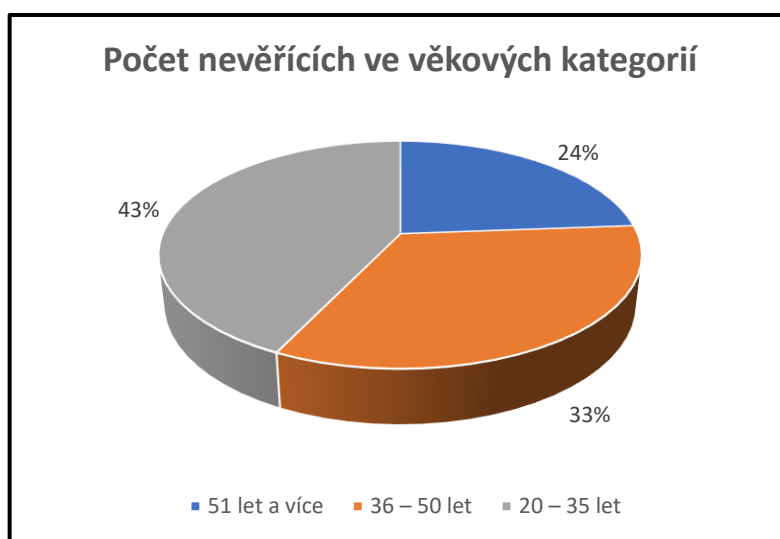

Graf 4 - Otázka 7a

Jak již bylo zmíněno (viz graf 3) každý má svůj důvod proč ve víře zůstává. Velice zajímavé je, že u kategorie s nejstaršími respondenty silně převažuje jako odpověď na otázku ne. Jak již autorka zmiňovala, starší jedinci mají jisté zkušenosti a mnoho z nich jedná spíše podle nich. Autorka se přiklání k názoru, že mnoho starších lidí ve víře hledá rodinu a přátele, které by bez náboženství nemělo. Respondenti mohli tuto odpověď zvolit také z toho důvodu, že mají snahu se tak chovat, ale nedaří se jim to pokaždé.

U respondentů ve věku třicet šest až padesát let převahovala odpověď jiné. V dotazníku se nejvíce objevovaly názory: podle citu, podle situace. Tuto volbu lze přiřadit k respondentům, kteří mají své vlastní alternativní náboženství. Poté je tedy možné, že je jen na jejich úsudku, jak se zachovají. Odpověď podle citu je velice jasná a srozumitelná. Pokud jedinec má určitou víru a je v nějakém náboženství, stále jedná podle toho, co jemu přijde a nepřijde správné.

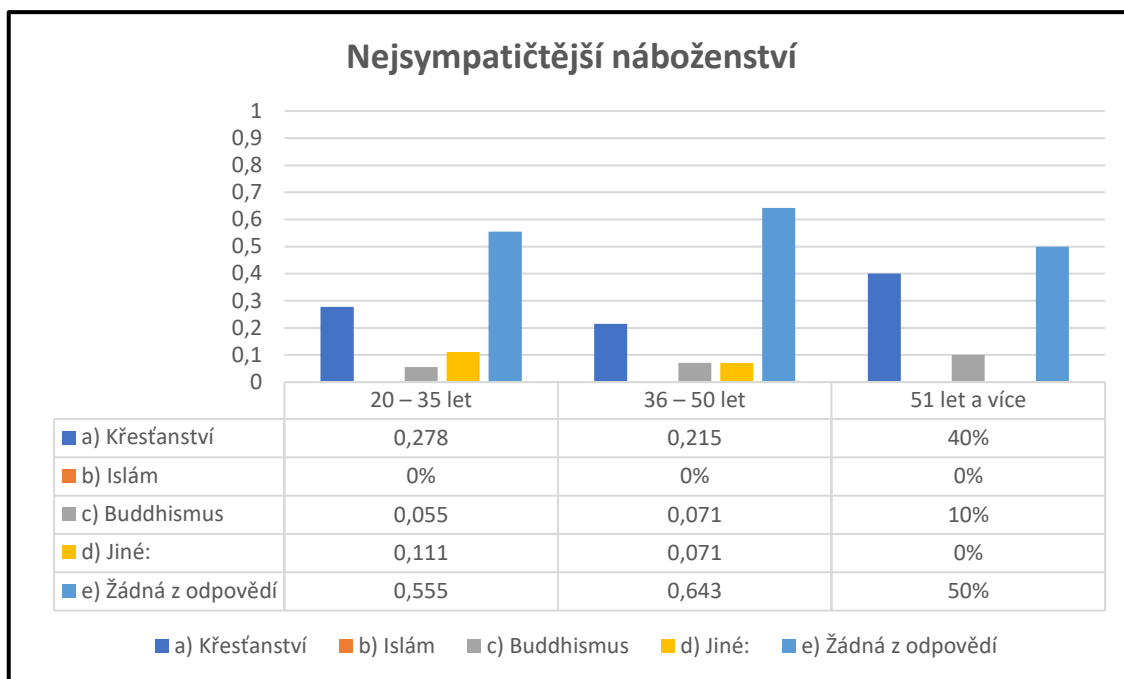
Nyní se autorka zaměří na 70 % respondentů, kteří věřící nejsou. V kategorii padesát jedna let a více to bylo 10 (50 %) respondentů, ve skupině lidí od třiceti šesti do padesáti 14 (70 %) respondentů a v nejmladší kategorii dvacet až třicet pět let je 18 (90 %) respondentů nevěřících.

Graf 5 - Počet nevěřících ve věkových kategoriích

Otázky pokládané nevěřícím respondentům byly podobné, jako otázky kladené věřícím. Autorka tak jednala z toho důvodu, aby zjistila, jaké smýšlení mají nevěřící jedinci o lidech věřících.

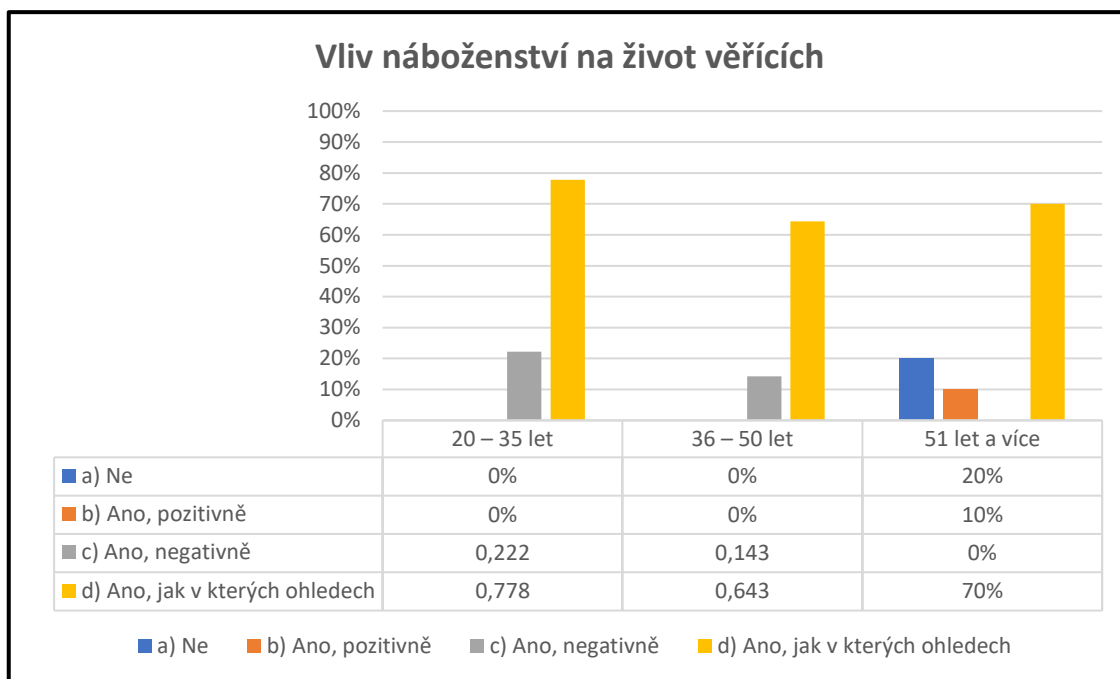
V následující otázce se autorka respondentů ptala, které náboženství jim je nejbližší, i když nejsou věřící.

Graf 6 - Otázka 4b

Z grafu číslo 6 lze usoudit, že se většina z respondentů neshodla ani na jednom z uvedených náboženství. Většina z respondentů tudíž nebyla vůbec věřících nebo se neshodovalo s názory uvedených náboženství. Ani jeden z respondentů neoznačil islám, což pro autorku není tak překvapivé, jelikož v České republice toto náboženství není velice populární. Velmi častou odpovědí bylo křesťanství. Jak autorka již zmiňovala (viz graf číslo 1), je to nejrozšířenější náboženství v Evropě, a proto o něm lidé mají nejvíce informací. V kategorii dvacet až třicet pět let se v odpovědi jiné objevil deismus. Deismus je podobný křesťanství v tom, že uznává Boha, ale už se distancuje od názoru, že Bůh řídí dění světa. Buddhismus se objevil ve všech věkových kategoriích, ale jen velmi málo. Autorka se domnívá, že lidé, kteří toto náboženství označili, uznávají duchovní styl a život buddhistů, ale nechtějí se tím úplně řídit, jelikož by to zásadně ovlivnilo jejich způsob života.

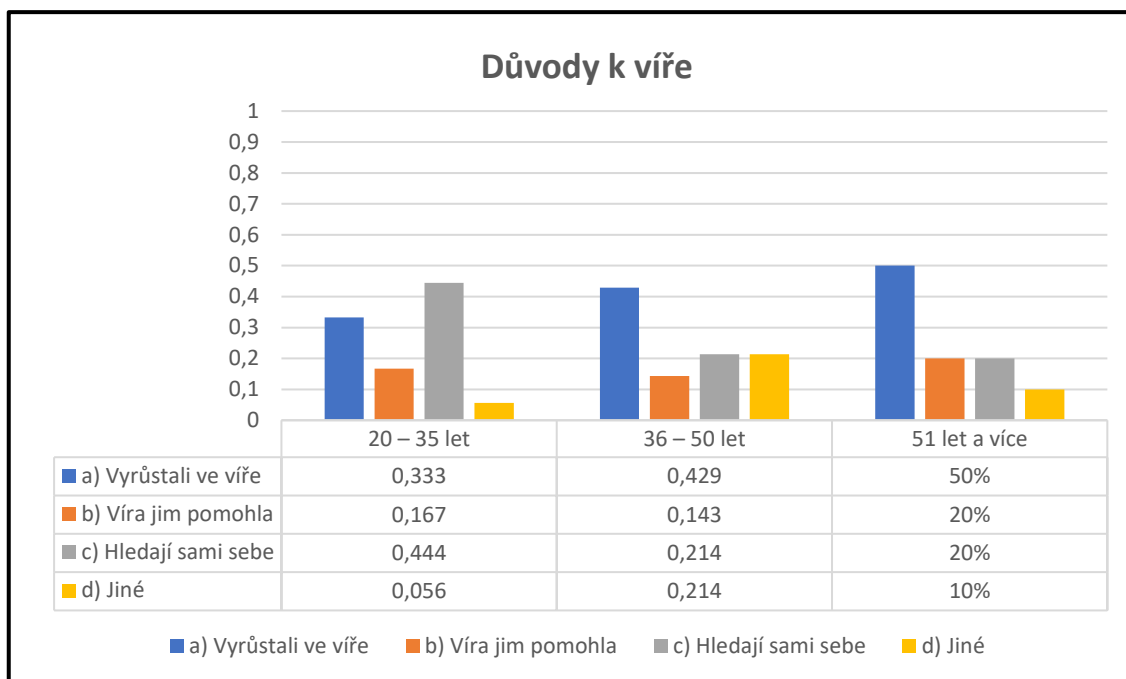
Autorka se obrátila na nevěřící respondenty s otázkou, jaký mají názor na vliv víry na život věřících jedinců. Cílem bylo zjistit, zda mají o náboženství pozitivní myšlení, i když v něm nejsou. Nebo zda si myslí, že náboženství je pouze nějaký svazující závazek omezující volnost člověka. Respondenti dostali vybrat ze čtyř odpovědí.

Graf 7 - Otázka 5b

Z grafu číslo 7 lze vyčíst, že respondenti ze všech věkových kategorií volili nejvíce možnost, která je lze říci uprostřed. Můžeme říci, že podle nich má náboženství v jistých ohledech dobrý vliv na život jedinců, ale v některých ohledech může být až přehnaně svazující anebo mít vysloveně špatný vliv. Jedinci v nejmladší věkové kategorii zastávali také názor, že náboženství život lidí ovlivňuje negativním způsobem. Toto může vyplývat i z jejich věku, jelikož náboženství mají jistá pravidla, která pro mladé lidi mohou být omezující a oni se z toho důvodu staví proti náboženství. Dále lze brát v úvahu špatnou zkušenost s jistým náboženstvím, a tudíž strach z něj a hněv na určité náboženské skupiny. Jak lze z grafu číslo 7 vidět, věková skupina od třiceti šesti do padesáti let tuto možnost zvolila také, kdežto nejstarší věková kategorie nikoli. Ta naopak vybrala odpovědi, které se v mladších kategoriích neobjevovaly. Pokud si myslí, že náboženství ovlivňuje život pozitivně, vzniká otázka, proč tedy oni sami nejsou věřící. Mohou se bát změny, která by se vstupem do některé náboženské skupiny nastala, nebo si mohou myslet, že už je pozdě na změnu životního stylu, a tak setrvávají v tom, co je jim známé.

Autorka měla za cíl zjistit, z jakého důvodu se podle nevěřících osob lidé přidávají do náboženských skupin.

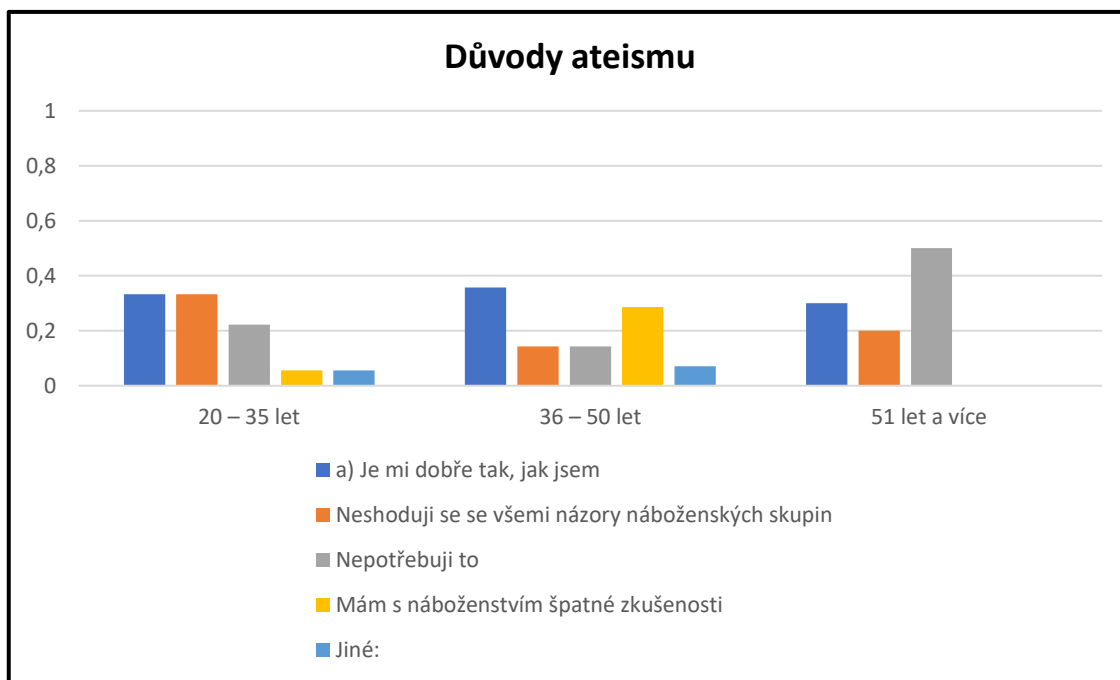

Graf 8 - Otázka 6b

Z grafu číslo 8 lze vidět, že ve všech věkových kategoriích si většina respondentů myslí, že vstup do náboženských skupin ovlivňuje jejich rodina – to, že ve víře vyrůstali. Tento názor se s přibývajícím věkem ještě více umocňuje. Když byly dotazníky rozdávány, autorka očekávala, že tuto odpověď budou nejvíce vybírat mladší věkové kategorie, a to z důvodu osobní zkušenosti. Bylo velmi překvapující, že je to naopak. Autorka se domnívá, že respondenti starších věkových kategorií mohou mít vlastní zkušenosti a mohli být svědky toho, že jejich okolí bylo podněcováno k víře rodinou. V dnešní době se mladší věkové skupiny nebojí říci svůj názor a odporovat nátlaku rodiny, který může být právě zaměřen i na náboženství. Nejmladší věková skupina si nejvíce myslí, že víra pomáhá jedincům najít sama sebe. Tato odpověď naopak s přibývajícím věkem klesá. Důvod může být takový, že mladší jedinci si touto fází života právě prochází – hledají sami sebe. A tak i oni sami mohou zkoušet různá náboženství a hledat, co je pro ně to pravé, tudíž si myslí, že toto je ten důvod i pro ostatní věřící jedince. Respondenti také zastávají názor, že víra mohla některým jedincům pomoci, tudíž v ní setrvávají z vděčnosti. V kategorii třicet šest až padesát let se v odpovědi jiné objevil názor, že věřící lidé potřebují tzv. berličku. Toto lze vysvětlit tak, že někteří jedinci podle názorů respondentů potřebují něco, o co se mohou opřít. Máme možnost to posoudit z dvou pohledů – někteří jedinci si chodí s Bohem promlouvat, když mají nějaké problémy a hledají u něj pomoc. Další možnost, kterou můžeme zvážit je, že lidé potřebují

na někoho svést své chyby. Například pokud někdo udělá něco zlého, může se obrátit na Boha a svést vinu na pokušení světa, na navádění démonů atd...

V poslední otázce autorka chtěla znát důvod respondentů, proč nejsou věřící. Cílem bylo zjistit, zda je to chyba prezentace různých náboženských skupin, nebo jestli to je pouze o jejich názoru a přesvědčení.

Graf 9 - Otázka 7b

V mladších věkových kategoriích se objevovaly všechny odpovědi, u nejstarší věkové kategorie pouze první tři. V kategorii padesát jedna let a více se nejvíce shodli na tom, že náboženství nepotřebují nebo jim je dobře tak, jak nyní jsou. Toto může dát zvykem na životní styl a strachem ze změny, kterou by náboženství přineslo. Menší část respondentů vybrala odpověď, v které nesouhlasí se všemi názory, které mají jednotlivá náboženství. U věkové kategorie třicet šest až padesát let respondenti vybírali nejvíce odpověď, že je jim dobře tak, jak nyní jsou. Další vybraná odpověď se týkala špatné zkušenosti s náboženstvím. Tato odpověď se objevila v takto hojném počtu jen u této věkové kategorie. Tito jedinci mohli zkusit určitá náboženství a setkat se tak proto s různými situacemi a vytvořit si na náboženství názor, podle jejich osobních zkušeností – jak se špatnými, tak s dobrými. Nejmladší věková kategorie nejvíce volila možnost, že je jim dobře a nechtějí nic měnit, nebo se neshodují se všemi názory náboženství. U možnosti jiné se objevila odpověď, že věří v sám sebe. Tuto odpověď si lze vyložit tak, že žádné jiné náboženství nepotřebuje, jelikož nejlépe si poradí on sám.

Odpovědi respondentů nebyly tak jednostranné, jak autorka očekávala. S jistotou lze říci, že čím jsou lidé mladší, tím jejich zájem o náboženství a o víru zaniká. Jejich názorem je to, že víru ani náboženství nepotřebují a vystačí si sami. Mnoho z nich se neshoduje se všemi názory náboženství, což je pochopitelné, a z toho důvodu je žádné z nich neláká. Většina mladších respondentů stále hledá, kdo vlastně oni jsou, tudíž tak oni sami zkoušejí různá náboženství a tím získávají zkušenosti. Věřící jedinci jsou ve své víře spokojeni. Velmi zarážející bylo, kolik alternativních náboženství se v dotazníku objevilo a lidé se i přes nespecifičnost náboženské skupiny označili jako věřícími. Většina věřících respondentů byla ve svém náboženství spokojená a projevovalo vděk za jistou pomoc nebo za nalezený směr svého života.

4.2 Kazuistika

Jak již bylo zmíněno v úvodu praktické části, nyní se autorka zabývala konkrétními případy a osudy lidí, kterým náboženství nějak ovlivnilo život. Autorka se snaží nahlížet na tuto problematiku z více úhlů pohledu. Jak z pohledu lidí, kteří již organizaci Svědků Jehovových opustili, tak z pohledu lidí, kteří v organizaci nadále žijí spokojený život. Někteří jsou rádi, že si touto životní etapou prošli a pomohla jim si uvědomit, co od života čekají; jiní říkají, že jim to zničilo život. Každého jedince tato zkušenost ovlivnila jiným způsobem a každý k ní přistupuje jinak. Ke každému rozhovoru bylo připraveno osm základních otázek, které byly postupně rozvíjeny otázkami doplňujícími, týkajícími se konkrétních případů.

1. Jak jste se ke Svědkům Jehovovým dostal/a, jak dlouho u Svědků Jehovových jste/popřípadě jste byl/a?
2. A) Slyšel/a jste o této víře někdy předtím, popřípadě jaký byl Váš názor na ně?
B) Jaký byl Váš názor na náboženství, když Vás k víře vedli rodiče?
(*Pro respondenty, kteří byli k víře vedeni od mala*)
3. Co Vám víra dala?
4. Co Vám naopak víra vzala?
5. Jak se cítíte mezi ostatními Svědky a jak se cítíte naopak mezi lidmi, kteří věřící nejsou?
6. Jaký máte postoj k lidem, kteří věří v jiného Boha než vy?
7. V jakých situacích, nebo v jaké jedné konkrétní situaci, náboženství razantně ovlivnilo Váš život? (*Tato otázka bude nejvíce rozvíjena, chtěla bych zde rozepsat příběh jedince a to, co díky náboženství ve svém životě zažil*)
8. Jste nyní šťastný/á?

Svědkové Jehovovi jsou mezinárodní organizace, která nespolupracuje s žádnou jinou náboženskou skupinou (Strážná věž 2015). Vyznačují se tím, že uctívají jednoho jediného Boha, a to Boha Jehovu. Jsou přesvědčení, že autorem bible je Bůh a Ježíš Kristus je jejich spasitel. Neuctívají žádné jiné symboly, sochy nebo obrazy. K Bohu se modlí, studují Bibli, schází se společně na shromážděních a jsou známi tím, že chodí do služby, kde kážou o Bohu Jehovovi. Dle jejich učení začalo zlo, když se proti Bohu vzbouřil padlý anděl, který byl poté nazván Satanem. Nezastávají názor pekla a toho, že lidé, kteří umřeli jsou mučeni. Věří, že jednoho dne přijde konec světa a všichni lidé, kteří nevěřili v pravého Boha budou usmrceni. Zbytek, který věřil a svůj život zasvětil Bohu bude na zemi žít věčně v Ráji (Probud'te se! 2019). Svědkové Jehovovi neslaví narozeniny, Vánoce ani žádné ostatní svátky, nepřijímají ani krevní transfuzi. Každý sbor má skupinu starších, který dohlíží na jeho správný chod. Své plné oddání jedinec ukáže tak, že se nechá pokřtít. Před tím se ale musí stát tzv. zvěstovatelem a poté až může požádat o křest, kdy je podroben řadou otázek a poté schválen a připuštěn ke křtu. Pokud se pokřtěný jedinec dopustí nějakého hříchu nebo se bude chovat proti pravidlům psaných v Bibli, je z organizace vyloučen. S takovým jedincem je konáno sezení pod dohledem starších, kteří se rozhodují o jeho vyloučení. Pokud je vyloučen, ostatní členové sboru by s vyloučeným měli zamezit jakýkoli styk (JW.ORG 2020).

U všech respondentů, se kterými byl veden rozhovor autorka zachovala anonymitu a nesdělovala žádné osobní údaje ani informace, podle kterých by respondenti byli dohledatelní.

4.2.1 Kazuistika 1

První respondentkou byla žena ve věku 22 let. U Svědků Jehovových můžeme říci vyrůstala, jelikož rodiče se s nimi začali stýkat, když jí byly dva roky. U Svědků Jehovových byla s rodiči do jejích dvanácti let. Jak sama říká, na tuto organizaci má zcela jiný pohled než jedinci, kteří se do víry připojili v pozdějším věku. Podle ní to celé byla jakási nutnost, kterou musela absolvovat kvůli spokojenosti rodičů. Sama moc nechápala zpočátku o co se jedná a proč má vlastně dvakrát do týdne někam jezdit a poslouchat řeči, kterým nerozumí. Později, když už začínala věci více chápat, jí stále nic z toho moc nedávalo smysl a spíše, než naději, to v ní vyvolávalo strach. Bála se, že přijde již zmiňovaný konec světa a bála se toho, co všechno může vidět a zažít. Jelikož u Svědků Jehovových byla z celé rodiny jen ona a její rodiče, bála se o zbytek příbuzných.

Svědkové Jehovovi tvrdí, že do Ráje – neboli do Božího království – přijdou pouze lidé věřící v Boha Jehovu. Nebála se toho, že by zemřela, ale bála se toho, že bude žít slibovaný věčný život bez lidí, které má ráda. A tohle celé se umocnilo, když její otec organizaci opustil jako první z rodiny.

Víra Svědků Jehovových ji doprovázela po celé její dětství a jak sama říká, i poté co v jejich dvanácti letech přestali na shromáždění docházet a oba rodiče odešli, stále se to s ní táhlo. Jednou z věcí, na kterou nezapomene, bude vždy chování jejích spolužáků a ten pocit, který měla, když se začalo v nějaké hodině řešit náboženství nebo cokoli s podobnou tematikou. Vždy když se blížily Vánoce, Velikonoce nebo když chodili čerti, seděla a bála se, kdo proti ní opět něco řekne. Když paní učitelka v hodině výtvarky zadávala úkoly o kreslení vánočních stromů, malování kraslic nebo na hudební výchově zpívání koled, tak v ní byl jakýsi vnitřní rozpor. Věděla, že to dělat nemá, ale zároveň věděla, že pokud to dělat nebude, opět se jí budou všichni vysmívat. Když se rozebírala náboženská tematika, tak někdo ze spolužáků začal vykřikovat, že ona je jehovistka. Nebyla od spolužáků ostrčená, jen každý věděl, co má proti ní použít a čím jí dokáže naštvat. Pokaždé, co se jí ve škole někdo vysmíval a ona se přišla svěřit ať už někomu z organizace nebo rodičům, tak jí bylo sděleno ať je hrdá. Jí to ale vůbec nedocházelo, proč má být hrdá na to, že se jí někdo posmívá? Na tuto otázku se jí dostala odpověď taková, že Ježíš Kristus taky trpěl, takže ona vlastně musí také.

Náboženství jí ovlivnilo také ve směru narozenin, Vánoc a různých oslav. Její rodiče do víry zpočátku nebyli tak zapálení, jako třeba rodiče jiných dětí v organizaci. Proto měla nějaké oslavy a i k narozeninám zpočátku dárky dostávala. Ale sama věděla, že je to něco špatného z pohledu organizace. Její rodiče se jí snažili vše vynahrazovat. Pamatuje si, že každé Vánoce s ní a se skupinou dalších lidí z organizace odjížděli na hory, v létě jezdila na tábory organizované Svědky Jehovovými. Na tyto akce nemá špatné vzpomínky, získala spoustu zážitků a poznala spoustu nových lidí. Jediné, co jí vždy vadilo, bylo pravidelné studium Bible. I na těchto akcích se pravidelně všichni lidé sešli a věnovali nějaký čas Bibli. Byla to sice jen taková chvílka, ale pro dítě to bylo nekonečné a ona sama nechápala, proč všechny tyto zábavné akce musí být narušené něčím organizovaným, jako bylo právě zmiňované studium Bible.

Na všech těchto shromážděních, ať už to byla shromáždění na různých akcích nebo běžná během týdne, se ohromně nudila. Bylo to pro ni jako druhá škola, kde musela

hodinu a půl sedět a poslouchat. Když chtěla rodičům udělat radost, tak dávala pozor a snažila se odpovídat na otázky; přitom vlastně jen monotónně opakovala něco, čemu vlastně sama vůbec nerozuměla. Její rodiče ji dovolovali na shromážděních si malovat, ale díky tomu byli od ostatních členů organizace osočováni s tím, že by jejich dcera měla dávat pozor a učit se o Bohu.

Jak již bylo zmíněno, respondentka nebyla nijak vyřazovaná z kolektivu dětí nevěřících, ale občas kvůli víře se cítila na okraji. Mezi ostatními svědky Jehovovými se cítila trochu svázaně. Věděla, že se nějak musí chovat a něco musí tvrdit. Měla sama strach, aby někdy něco neudělala zle a na její rodiče se potom nenahlíželo špatně. Když s rodinou a s ostatními lidmi z organizace jezdila na zmiňované akce, bavila se zde i s ostatními dětmi od Svědků. Poznala několik dětí z různých rodin a co si sama vybavuje, žádné z dětí nebylo nikdy do víry nějak moc zapálené. Většina z dětí vše dělala pouze proto, že to dělali jejich rodiče a bylo to po nich vyžadováno. Avšak za zády rodičů dělali věci, které byly zakázané. To respondentku velice ovlivnilo a začala se tak v nějakých situacích chovat taky. Když měla narozeniny, tajně si kupovala bonbony, které potom ve třídě rozdávala. Začala se za zády rodičů chovat jinak – jak sama tvrdí, začala žít svůj život. Jeden byl v kůži holčičky, která věří v Boha Jehovu a v druhé byla normální obyčejná holka, která jen chtěla zapadnout.

Nejvíce ze všeho jí ale život ovlivňovala pravidelná shromáždění. Musela dětem vysvětlovat proč někam nepůjde, nebo proč musí být doma tak brzy. Samozřejmě poté, co řekla pravdu, se jí všichni začali smát. V pozdějším věku už jí to bylo velice nepříjemné a jak bylo řečeno, její přání bylo zapadnout a být normální. Začala tedy lhát. Někdy zalhala kamarádům, že jedou třeba za babičkou, nebo v době, kdy odjížděla na tábory, si vymýšlela různé dovolené, a to jen proto, aby nemusela říct pravdu. Později začala ale lhát i rodičům. Vymýšlela si, že jí je špatně, už přímo na shromážděních začala tvrdit a předstírat bolesti hlavy jen proto, aby tam nemusela sedět. Sama si vzpomíná na to, že si vyvolávala zvracení jen proto, aby nikam nemusela. Nechtěla totiž rodičům říct pravdu, a to, že se stydí za to, že jsou mezi Svědky Jehovovými.

Když bylo respondentce kolem devíti let, začal mít její otec problémy v organizaci a následně byl vyloučen. Celá organizace jim s matkou prý velice pomohla a začala se opět chovat lépe už jen proto, aby byla oporou pro svou matku. Otec ale s matkou o organizaci mluvil a postupem času se ona i matka začali z organizace stahovat. Už na ní

nebyl vyvíjen takový nátlak, aby jezdila na každé shromáždění a dávala pozor. Většinou času začínala zůstat doma s otcem a její matka jezdila do organizace sama. Vzpomíná si na jeden rozhovor v autě, který se svým otcem o organizaci vedla. Přiznala se mu, že až jí bude patnáct, hodlá organizaci opustit a oznámit to matce. Měla z toho strach, ale věděla, že tenhle život není život pro ni. Avšak k tomuhle kroku nemuselo dojít, jelikož její matka sama napsala do organizace po pár měsících dopis, ve kterém udala několik důvodů, proč z organizace chce vystoupit. Celá její rodina tedy už v organizaci nebyla. Tento moment byl pro respondentku velice zásadní a dodnes je za něj ráda, jelikož si sama nedokáže představit, jak by vypadal její život, kdyby v organizaci stále její rodiče zůstali. Bylo to velice těžké, jelikož celá její rodina měla přátele v organizaci a po jejím opuštění se s nimi musela přestat stýkat. Sama přiznává, že jí je po několika lidech z organizace smutno a chybí jí. Ale když se pokusila s někým zkontaktovat, okamžitě jí bylo nabízeno opětné navštěvování shromáždění. V tu chvíli jí došlo, že členům organizace Svědkové Jehovovi nešlo o ní, ale vlastně jen o to, aby ji přivedli zpátky.

Respondentka ale sama tvrdí, že vše to, co se stalo nelze brát jen z negativního pohledu. Jak již bylo řečeno, spoustu toho poznala a zažila. A sama je vděčná, že díky Svědkům Jehovovým má jisté pojetí o Bibli. Co se jejího života týká, tak ví, že její rodiče celá víra posunula tam, kde jsou nyní, a ví, že bez toho by nic nebylo takové, jaké je teď. Je vděčná za to, že měla možnost nahlédnout do takové organizace a díky tomu si udělat na náboženství svůj vlastní názor. Dále také vyjádřila jasné přesvědčení o tom, že pokud by někdy v budoucnu Svědkové Jehovovi zazvonili na její dveře, tak se s nimi stýkat nebude a svou rodinu od nich distancuje. Prý je to z toho důvodu, že by svým dětem nechtěla nechat prožít tu jakousi formu šikany ve škole, a ten pocit že jsou něčím odlišní.

Nyní respondentka i její rodiče stále nejsou u Svědků Jehovových, ale přesto nikdo z její rodiny toho, že tam byli nelitují. Trvalo to a dalo to všem hodně práci si přiznat, že bez této zkušenosti by vše mohlo být jinak. Respondentka není striktně vysazená proti Svědkům Jehovovým, když je potká a osloví ji, tak se s nimi pobaví, ale nevyhledává je a nemá v plánu se k nim znovu vrátit.

4.2.2 Kazuistika 2

Druhým respondentem byl muž nad 30 let. Jeho rodiče patřili ke Svědkům Jehovovým dříve, než se narodil, a tudíž ve víře vyrůstal. Nyní je už třetím rokem

nečinným (nenavštěvuje shromáždění a neúčastní se na šíření víry, ale není z organizace vyloučen).

Když byl k víře veden rodiči, tak vše bral automaticky a považoval to za normální život. Neviděl na organizaci nic špatně a bral to jako samozřejmost; shromáždění ho ale nebavila a navštěvoval je pro to, aby udělal matku šťastnou. Bylo mu líto, že neslaví Vánoce nebo narozeniny, ale jelikož to nikdy nezažil, tak si to nedokázal ani představit. Rodiče se mu to snažili vynahrazovat dárky v jinou dobu. Pociťoval stud a snažil se, aby se o něm nevědělo, že do této náboženské skupiny patří. Panoval u něj ale velký strach ze smrti, a tak všemu, co organizace říkala. Věřil a těšil se na to, že po skončení světa přijde Ráj a bude v něm moci žít.

První zlom přišel v pubertě, kdy otec do organizace nepatřil a mezi Svědky Jehovovy patřila pouze matka. Přestal shromáždění navštěvovat, částečně z toho důvodu, aby tentokrát potěšil otce. Po prvním vystoupení z organizace popisuje situaci tak, jako kdyby se snažil dohnat vše co zameškal. Jeho matka se o něj bála, jelikož byl mimo organizaci, nenáležel mu poté život v Ráji a tlačila na něj, aby si vybral své stanovisko. Respondent začal pociťovat strach ze smrti, uvědomoval si pomíjivost života a bál se, že jeho život skončí. Po ubytování na internátu ho Svědkové Jehovovi opět oslovili a on začal organizaci znovu navštěvovat a vrátil se k víře. Chtěl začít vést nějaký rodinný život, najít si partnerku, a tak se ve 21 letech nechal pokřtít. Později si našel v organizaci manželku, s kterou začali nad organizací přemýšlet. Nelíbilo se jim, co se v organizaci děje a nedokázali pochopit, že to Bůh připustí. Organizace byla rozdělena do skupin: jedinci, kteří se zasazovali o šíření víry a byli v organizaci vysoko postavení a poté lidé, kteří byli na okraji celé organizace a bylo jim to dáváno najevo. Respondent poukazuje také na tzv. dvojí metr, kterým měřili různé situace podle zásluh. Další zarážející situace se týkala peněz, kdy Svědkové Jehovovi nepřímou naváděli, aby přispívali. Čas od času se konaly přednášky a proslovy týkající se toho, jak přispívat, jakou formou (odkazování majetku, cenných papírů, zlata nebo hotovosti).

Poté, co začal objevovat různé věci a studovat různé články a publikace, si začal uvědomovat absurditu toho, jak jsou lidé v organizaci zmanipulováni a na celou organizaci se začal dívat s odstupem. Lidí v organizaci mu začalo být líto, ale bere v úvahu svobodnou volbu člověka a možnost najít si informace a prožít (Svědkové Jehovovi mají zakázáno studovat jinou literaturu; je totiž považována

za odpadlickou/satanskou). Měl strach z toho, že zůstane sám, jelikož veškerý jeho život byl vázán na organizaci Svědků Jehovových. Organizace nabádá k tomu se stýkat co nejvíce s lidmi uvnitř náboženské skupiny a po vyloučení je odpadlík zavrhnut a lidé uvnitř organizace mají zákaz se s ním jakkoli kontaktovat.

Respondent měl v organizaci matku se sestrou a všechny přátele. Později získal od jednoho člena organizace práci. Sám tvrdí, že kdyby odešel, otrásl by se mu celý život od základů. Jako nejhorší popisuje pocit toho, že celý život věřil tomu, že i když umře, bude žít později věčný život v Ráji. Když přišlo prozření a došlo mu, že život může ztratit, přišel obrovský strach.

V řádech měsíců respondent docházel na shromáždění pouze ze strachu, aby neztratil svůj dosavadní život. Zkoušel společně s manželkou s několika lidmi promlouvat, ale chovali se tak, jakože to nechtějí slyšet. Několikrát jim přišlo, že to členové Svědků Jehovových vědí, ale bojí se odejít, jelikož organizaci obětovali mnoho a mají strach začínat od znovu.

S manželkou začali přestávat náboženská shromáždění navštěvovat. Neudávali žádné důvody, jelikož nechtěli být vyloučeni z organizace. Členové Svědků Jehovových je několikrát kontaktovali a ptali se jich, proč už na shromáždění nedochází a snažili se je povzbudit k dalšímu navštěvování. Nyní je ve stádiu, kdy je veden jako nečinný. Nikdo se s ním ale i přesto nebaví – ani rodina, když ho potkají, tak dělají, že ho nevidí. Do organizace nemá zájem se vrátit a je to pro něj nesmyslné. Stále hledá a tápe po smyslu svého života a vyrovnává se s tím, že každý den může ztratit život, a to i přesto, že organizaci nenavštěvuje přes dva roky.

4.2.3 Kazuistika 3

Třetím respondentem byl muž okolo 55 let. Sám respondent tvrdí, že si ho Svědkové Jehovovi našli, ale zároveň je i on sám vyhledal, jelikož ho už delší dobu zajímali a přitahovali. Svědkové Jehovovi mu v rámci šíření víry (služba dům od domu) přišli do života a on se s nimi poté začínal stýkat. U Svědků Jehovových strávil respondent 10 let, z toho byl 3 roky pokřtěný a nyní je přes 10 let z organizace vyloučen.

Úplně poprvé se respondent o Svědcích Jehovových doslechl od své matky, když navštěvoval první/druhou třídu základní školy. Oslovili jí ve vlaku, ale ona je odmítla. Vzhledem k tomu, že v dřívější době byl komunismus a pokud se někdo se Svědky Jehovovými stýkal, vypadalo to, že jde proti tehdejšímu režimu. Sám respondent ale tvrdí, že ho Bůh a víra vždy přitahovala. Nejdříve se o Svědky Jehovovy nezajímal, ale po převratu dostali jako organizace možnost volně působit. V respondentovi vzbuzovalo nejvíce zájem to, jakým způsobem svou víru šířili. Byl zaujatý tím, jak si lidé z této organizace dokážou stoupnout na ulici a prezentovat svou víru a bez ohledu na posměšné pohledy šířit to, v co věří. Zároveň respondenta přitahovalo postavení celkové organizace, které bylo mimo společnost a on je bral jako protest proti fungování společnosti. Respondent tvrdí, že hlavní motivací k tomu začít se o organizaci Svědků Jehovových zajímat, byla touha zjistit, co jim dává sílu překonat posměšky, a přesto nadále věřit a šířit svou víru dál. Nebyla to tedy touha po věčném životě ani po nalezení pravého Boha, ale zpočátku tam byla jen touha po tom, odhalit motivaci k činům, kteří Svědkové Jehovovi dělali.

Respondent díky Svědkům Jehovovým dokázal několikrát přečíst celou Bibli a utvořit si na ní svůj názor. Pokud se na celou situaci dívá s odstupem času, může upřímně říci, že mu víra Svědků Jehovových nic nevzala, naopak mu organizace dala veliké poznání. Ne v tom smyslu, co učí Svědkové Jehovovi, ale poznání toho, že pravda je na světě nekonečné množství a každou pravdu lze odůvodnit čímkoli (jeho pravda může být odlišná od pravd jiných lidí).

Zpočátku bylo respondentovi mezi ostatními svědky velice příjemně, paradoxně s ostatními lidmi mimo organizaci se cítil trapně – je možné, že se i styděl za to, že patří mezi Svědky Jehovovy. Bylo mu na druhou stranu ale příjemné, že se stal jakýmsi mučedníkem – podle Svědků Jehovových se Vám lidé ze světa smějí, protože jste jako

Ježíš Kristus. Sám to nyní označuje za falešnou pýchu, kdy je člověk hrdý na něco, na co by být hrdý nemusel.

Když na respondenta působilo přímé ovlivnění víry Svědků Jehovových, tak cítil vůči ostatním náboženstvím nutkání, je přesvědčit o tom, že jedině jeho víra (víra Svědků Jehovových) je ta pravá. Pokud oni budou věřit v to, v co věří, tak nikdy nedojdou spasení. Z dnešního pohledu respektuje víru každého člověka a uvědomuje si, že člověk musí mít velkou odvahu pro to, aby ostatním říkal, v co mají a nemají věřit. S odstupem času se na to dívá i jako na drzost a neznalost, když někdo poučuje druhé, v co mají věřit, přesvědčují ho o pravosti své víry a nesprávnosti té jeho. Momentální názor na víru má respondent takový, že má právo o víře hovořit, pokud jí má prožitou. Nyní, podle své prožité zkušenosti ví, že pokud něčemu věří, dává určitým způsobem najevo nejistotu. Pokud někomu řekne, že je věřící člověk znamená to pro něj určité zpochybnění – slovo „*vím*“ pro respondenta znamená více, než „*věřit*“. Nedívá se ale na věřící lidi posměšně, respektuje je, ale z jeho pohledu se vzhledem k jeho prožitým zkušenostem za věřícího člověka nepovažuje.

Nejvíce Svědkové Jehovovi ovlivnili respondenta v okamžiku, kdy kvůli nim změnil zaměstnání. Opustil kvůli nim určité postavení, které v životě měl, protože jeho práce neodpovídala tomu, jak Svědek Jehovův má žít. Nebylo mu řečeno přímo, že má odejít z práce. On sám tvrdí, že u Svědků Jehovových nikdy nikdo neřekne přímo, co se má a nemá dělat, ale člověk je do té situace toho, jak se má zachovat, záměrně zmanipulován. Po změně práce nastal v obrovský zlom. V jeho životě nastal úpadek, kdy žil život, který vlastně nebyl jeho. Všechna rozhodnutí konzultoval se Svědky Jehovovými, aby byli v souladu s životem, který si představují. Nebyl schopen rozpoznat, že nežije svobodně. Bylo pro něj jednodušší neudělat své vlastní svobodné rozhodnutí, jelikož organizace rozhodovala za něj. Respondent na organizaci nesvaluje vinu za své chování, jelikož v tehdejší době nedokázal pochopit, že má právo se svobodně rozhodovat a jeho jednání tak bylo důsledkem jeho nevědomosti. Tato manipulace z nevědomosti byla prováděna díky tomu, že respondent cítil vděk za to, že dostal odpovědi na otázky, které ho zajímaly. Byl natolik oslovený, že věřil v to, že našel skutečnou pravdu.

Postupem času si začínal všimnout, že v organizaci není něco v pořádku. Největší pochybnost se vzbudila ve chvíli, kdy opouštěl své zaměstnání a vzhledem ke způsobu, jakým to bylo prováděno, se ho nikdo z organizace nezastal. Dalším zlomem pro něj bylo

to, že viděl, jak trpí jeho dcera, která byla šikanována za to, že je v organizaci Svědků Jehovových a on se jí nedokázal zastat a přesvědčoval jí o tom, ať je na to hrdá. Tvrdí, že je to jakási psychická destrukce člověka – kdy rodič vidí trpět své děti a není schopen s tím nic dělat a přesvědčuje je, ať jde té bolesti naproti. Toto se týkalo i situace s krví, kdy Svědek Jehovův nesmí přijmout krev, ať je to z jakéhokoli důvodu. Dále si také všiml chování Svědků Jehovových mezi sebou – když slyšel, jak se členky sboru navzájem pomlouvají, když věděl, že rodiče bijí své dítě za to, že se mu na shromáždění nelíbí. Velmi ho ranilo také to, že členové Svědků Jehovových mají zákaz se bavit s lidmi, kteří byli vyloučeni z organizace a také to, že Svědkové Jehovovi nesmí číst a studovat publikace již vyřazených členů nebo odpůrců Svědků Jehovových.

Bál se ale se veřejně na něco z toho zeptat, aby nedošlo k nějakému veřejnému odsouzení. Vnitřně věděl, že nežije v souladu s tím, co je podstatou jeho osobnosti a na základě tohoto rozporu, kdy žil ve falši, ale zároveň ve strachu a začal mít psychické problémy. Respondent začal navštěvovat psychiatra a několik let žil v začarovaném kruhu, kdy si ulevoval zneužíváním návykových látek. Stále navštěvoval shromáždění, ale nikdo nevěděl, co se uvnitř něj děje. Později byl na základě zneužívání již zmíněných látek vyloučen z organizace Svědků Jehovových. Toto bral jako nespravedlnost, jelikož místo pomoci, kterou od organizace očekával byl vyloučen. Teprve až při vylučovacím procesu (právní výbor) řekl vedení organizace to, jak se na ně dívá a co si o nich myslí. Právní výbory měl dva, při prvním byl vyloučen podmíněčně – směl navštěvovat shromáždění. Určitou dobu se choval podle pravidel organizace, ale zanedlouho se v problémech začal potáčet ještě více. Organizace na jeho chování byla upozorněna skrze jeho manželku, která jednala ve víře v to, že získá pomoc, pokud vedoucím organizace řekne pravdu. Respondent byl poté vyloučen a on sám to popisuje jako záchranu. Přestal cítit strach, brát léky a návykové látky a navštěvovat psychiatry. Po jeho vyloučení se od něj manželka na krátkou chvíli odcizila. Za nějakou dobu ale začínala vidět, jak se mění k lepšímu a začíná se zlepšovat jeho psychický stav. Začala se více zajímat a ptát se ho na otázky a během několika měsíců sama napsala dopis a od organizace odešla.

Respondent určitě nelituje toho, že u Svědků Jehovových byl; sám tvrdí, že kdyby u nich nestrávil část svého života, tak nikdy není tam, kde je nyní.

4.2.4 Kazuistika 4

V poslední kazuistice si autorka vybrala respondentku, které je kolem 40 let a je stále členem organizace Svědků Jehovových. V organizaci je cca 15 let. Vědomí o Svědcích Jehovových získala pomocí služby, kterou svědkové vykonávají.

Předtím, než se s organizací setkala blíže, tak měla o svědcích jisté předsudky. Jediné, co o nich věděla, bylo to, že neslaví Vánoce a nesmí přijímat krev. Když Svědkové Jehovovi zazvonili na její dveře, byla vyděšená a bála se jich. Po krátkém rozhovoru byla ale velice překvapená, jelikož jí nepřipadali nijak zfanatizovaní nebo nebezpeční. Domluvila si proto s nimi další schůzku a začala s nimi pravidelně studovat Bibli. Po několika sezeních se k nim připojil i její manžel, a za pár měsíců se jeli podívat na shromáždění.

Začali tedy s manželem a synem pravidelně navštěvovat shromáždění a stále pokračovali ve studiu Bible. Zbytek její rodiny se ale ke Svědkům Jehovovým stavěl s odporem. Jí i jejího manžela odsuzovali a nechtěli o náboženství nic slyšet. Respondentka ale i přesto navštěvovala sál Svědků Jehovových a jak sama tvrdí, čím dál více se zamilovávala do Boha. Díky organizaci poznala spoustu laskavých lidí, porozuměla Bibli a s manželem našli smysl života.

Po několika letech u nich v rodině začaly potíže, manžel velmi vážně onemocněl a ona opustila své zaměstnání, aby pomohla manželovi s podnikáním. Stále navštěvovala shromáždění a do organizace chodila velmi ráda, jelikož jí Svědkové Jehovovi nabíjeli energii. Každý den se modlila k Jehovovi a prosila ho o pomoc. Jelikož se zdravotní stav jejího manžela nezlepšoval, začala mít jisté pochybnosti. Byla nešťastná z toho, že i když pravidelně studuje Bibli a věří v Boha Jehovu, dějí se jí takové věci. Svěřila se proto o svých pochybnostech jednomu ze starších ze sboru. Byl jí uveden příklad Joba, kterého Jehova také zkoušel, a přesto mu Job zůstal věrný a vše se mu několikanásobně vrátilo. Bratr jí odkázal na verš v Bibli, který zněl: „*Jehova, váš Bůh, vás totiž zkouší, aby zjistil, jestli Jehovu, svého Boha, milujete celým srdcem a celou duší.*“ (5. Mojžíšova 13:3)

Nadále tedy navštěvovala shromáždění a snažila se svou víru posilovat ještě více, než byla předtím. Dala se pokřtít a začala se aktivně podílet na šíření víry v Boha Jehovu. Organizace jí dávala sílu a velice ji pomáhala, i když v osobním životě se stále vše zhoršovalo. Ocitli se ve finanční tísní – vzhledem k tomu, že jejich podnikání souviselo se sklářským oborem, který v tu dobu procházel krizí, jejich podnikání skončilo krachem.

Manžel byl stále nemocný a oba dva se ocitli bez práce, přičemž měli velké dluhy, které vznikly na základě podnikání. Příbuzní o ně nejevili zájem, jediná rodina, která jim zůstala, byla organizace Svědků Jehovových. Svědkové Jehovovi je navštěvovali a snažili se je povzbudit. Pomáhali jim tak po psychické stránce, ale podporovali je i jinak. Lidé z organizace jim nosili nákupy s jídlem, obdarovávali jejich syna hračkami, které si oni nemohli dovolit. Když k sobě pozvali jinou rodinu z organizace, nechali jim na stole peníze. Díky těmto činům, které organizace dělala, mohla rodina dál fungovat. Organizace je zabezpečila jak po psychické, tak i po materiální stránce. Díky Svědkům Jehovovým respondentka překonala jedno z nejtěžších období svého života. Nedokáže si představit, co by se dělo, pokud by na celou situaci s manželem museli zůstat sami.

Jeden z bratrů jim pomohl najít práci a díky tomu mohli poté opět začít žít normální život. Většina peněz zpočátku padla na dluhy a na běžné řízení domácnosti. Respondentka a její manžel se však snažili sboru vrátit to, co od něj dostali. Každé shromáždění darovali nějaké peníze, a i když si nemohli dovolit mnoho, tak se snažili alespoň nějakým způsobem vrátit pomoc, která jim byla poskytnuta.

S odstupem času je respondentka stále více vděčná, že mohla prožít a získala tak pravé přátele. Respondentka poukázala na časopis, ve kterém se píše, že je důležité si uvědomit, že za utrpení nemůže Bůh a že všechno utrpení brzy skončí (Strážná věž 2018). Snaží se aktivně podílet na šíření víry a přivést lidi k pravému Bohu Jehovovi. Pokud se zaměří na ostatní náboženství, tak je neodsuzuje. Pouze si přeje, aby všichni lidé měli to štěstí jako ona a poznali opravdové svědectví Svědků Jehovových. Jsou to pro ni lidé, kteří drží při sobě, pomáhají si a navzájem se podporují. Nyní je manželův zdravotní stav lepší, oba mají práci a dokáží se sami o sebe postarat. Jsou šťastní, že byli svědkové toho, jak někteří lidé dokáží být hodní a laskaví, a to jen díky Jehovovi.

4.3 Diskuze a návrh opatření

Z příložených kazuistik lze usoudit, že náboženství má velký důsledek na způsob života jedince, a to i v současné moderní společnosti. Život lidí to ovlivnilo v mnoha ohledech, například v práci, v rodině, v duchovním smyslu života a také po materiální stránce. Některé jedince náboženství mění – může to být k lepšímu, nebo k horšímu. Určitě lze usoudit, že je to jistá zkušenost a etapa života, která má jistý důsledek na budoucnost každého jedince, který si tím prošel.

Jak lze vyvodit z příložených kazuistik a dotazníkového šetření, většina jedinců se k víře obrací právě z těchto důvodů – těžké životní etapy, samota a hledání pomoci nebo hledání sama sebe či odpovědí na různé otázky. Toto lze zaznamenat i z historie, kdy v období válek a nepokojů lidé přiléhali k duchovnímu světu a vyhledávali v něm jakousi pomoc. Lidé ztrácejí důvěru v reálný svět a chtějí nalézt útěchu v tom nadpřirozeném. Prosí Boha o pomoc a svěřují se mu se svými problémy a tužbami, když mají pocit, že už nikoho nemají. Dle autorčina názoru jsou lidé, kteří zkoumají náboženství a patří do náboženských organizací zklamáni přirozeným světem a obrací se proto na ten neprozkoumaný, v kterém mohou mít útěchu. Autorka se domnívá, že občas lidé chtějí své skutky, které udělali, svěst na někoho jiného než na sebe. Z kazuistik lze vyvodit, že jedinci mají sklon k tomu připisovat své činy náboženským organizacím, v kterých byli – ať už je jednání pozitivní nebo negativní.

Díky náboženským skupinám mají jedinci dobrý vzor a udržují si jisté morální zásady. Pociťují jistotu v tom, že se mají na koho obrátit. Na druhou stranu lze ale zaznamenat i frustraci z různých zákazů a omezení.

Může se tedy stát, že z důvodu nedostatku znalostí a informací o daných náboženských skupinách, mohou někteří jedinci přijít do styku s náboženstvím, které jim životy ovlivní jinak, než byl původní záměr. Zpočátku se mohou různé náboženské skupiny zdát jako ideální směr života, ale postupem času a získáváním informací tomu tak nemusí být. Jedinci, kteří si tímto prošli, poté zažívají velké zklamání a frustraci. V lepších případech tito jedinci ztratili jen pár let svého života, v těch horších mohli ztratit rodinu, přátele nebo i nějaký majetek.

Proto by dle autorčina názoru bylo vhodné, kdyby informace o daných náboženstvích byla více dostupná a poskytována. Autorka doporučuje pořádání přednášek a besed, na kterých by se jedinci měli možnost dozvědět důležité informace. Bylo by vhodné, snažit se podložit informace také tvrzeními jedinců, kteří s danou náboženskou skupinou mají své zkušenosti. Lidé by pak obdrželi více informací a svědectví, na základě kterých by si každý mohl udělat svůj úsudek. Díky tomuto opatření by se dalo zabránit některým náboženským skupinám, aby manipulovali s lidmi a poté si získávali kontrolu nad jejich životem. Autorka respektuje svobodnou vůli člověka, proto by bylo na každém jedinci, aby si utvořil svůj názor. Přednášky a besedy

by byly pouze informativní a měly by poskytnout jedincům náhled na náboženské skupiny ze všech úhlů pohledu.

Závěr

V současné době má náboženství a víra svůj význam, své místo a je součástí života lidí. I v moderní společnosti lidé věří a vnímají víru jako důležitou součást života.

Cílem práce bylo zjistit, jak náboženské skupiny ovlivňují životy jedinců v současné moderní společnosti a jaký přínos pro jejich život víra má. Autorka chtěla také zjistit, z jakého důvodu se lidé obrací na víru a náboženské skupiny.

Bylo provedeno dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo 60 lidí. Bez ohledu na to, že někteří respondenti se za věřící označovali, i když nepatří do konkrétní náboženské skupiny, se za věřící jedince označila ani ne třetina respondentů. Výsledky dotazníků korespondují s výsledky Českého statistického úřadu, kdy při sčítání lidu v roce 2011 bylo za věřící označeno 20,8 % obyvatel (Český statistický úřad 2014). Většina jedinců se k náboženským organizacím přiklání v těžkých životních situacích, kdy vyhledávají pomoc, odpovědi na různé otázky nebo se cítí osamělí.

V současné době je v ČR podle dostupných informací registrováno 41 církví a náboženských společností, autorka se zaměřila pouze na skupinu Svědků Jehovových z důvodu osobní zkušenosti. Autorka vedla rozhovor s několika respondenty, kteří měli osobní zkušenost s organizací Svědků Jehovových. Všichni respondenti se shodli na tom, že měla víra na jejich život velký vliv, a to se odráželo v jejich rodinném, psychickém, sociálním a materiálním zabezpečení. Autorka bere na vědomí, že každá zkušenost s náboženskou organizací je jedinečná a individuální. Zvolila proto respondenty, kteří mají odlišné zkušenosti s organizací, byli k organizaci dovedeni jiným způsobem a jejich názory na organizaci po jejich zkušenostech se liší.

Na závěr autorka uvedla několik významných doporučení a návrhů, která by zvedla povědomí o náboženských skupinách a zvýšila tak dostupnost informací. Díky tomu by se dalo zabránit frustraci, která může vzniknout při zjištění, že daná náboženská organizace má na život jedince nepříznivý vliv.

Seznam použitých zdrojů

Monografie:

BEINERT, W., 2012. *Malé dějiny křesťanského myšlení*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. Studium (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 978-80-7195-541-2.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad. 3. přeprac. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1993. 1290 s.

COLE, P., 2003. *Filozofie náboženství*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-719-1.

DEMJANČUKOVÁ, D., 2003. *Teorie a dějiny náboženství*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk. ISBN 80-86473-43-0.

ELIADE, M., 1997. *Dějiny náboženského myšlení*. 1. vyd. Přeložil Jiří NAŠINEC, přeložil Filip KARFÍK, přeložil Milan LYČKA. Praha: OIKOYMENH). ISBN 80-86005-53-4.

GREBENÍČEK, M., 2019. *Ve znamení kříže: podvody nelze halit svatou rouškou*. Praha: Ottovo nakladatelství. ISBN 978-80-7451-750-1.

HEJNA, D., 2010. *Náboženství a společnost: věda o náboženství a její historické kořeny*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2427-0.

HELLER, Jan a Milan MRÁZEK. *Nástin religionistiky: uvedení do vědy o náboženstvích*. 2., rev. vyd. Praha: Kalich, 2004. Studijní texty (Kalich). ISBN 80-7017-721-7.

HOBLÍK, J., 2009. *Proroci, jejich slova a jejich svět*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, Světová náboženství (Vyšehrad). ISBN 978-80-7021-948-5.

KEMP, Hugh P., 2014. *ABC světových náboženství*. 1. vyd. Praha: Česká biblická společnost. ISBN 978-80-87287-65-1.

Korán. Vydavatelství Spolku slovenských spisova. Slovenský překlad. ISBN 80-88723-81-7.

MROWIEC, Katia, Michel KUBLER a Antoine SFEIR. *Bůh, Jahve, Alláh: vše, co nás zajímá o křesťanství, judaismu a islámu : [100 odpovědí na základní otázky víry : víra*

židů, víra křesťanů, víra muslimů]. Ilustroval Olivier ANDRÉ. Praha: Garamond, 2009. ISBN 978-80-7407-058-7.

NEŠPOR, Z. R., VÁCLAVÍK, D., DOLEŽALOVÁ, I., 2008. *Příručka sociologie náboženství*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-86429-92-2.

PALS, Daniel L. *Osm teorií náboženství*. Praha: ExOriente, 2015. Religionistická knihovna. ISBN 9788090521124.

SUCHÁNEK, D., DRŠKA, V., 2018. *Církevní dějiny*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3720-1.

Elektronické zdroje:

Čemu svědkové Jehovovi věří? In: *Oficiální stránky svědků Jehovových* [online]. [vid. 13. 05. 2020]. Dostupné z: https://www.jw.org/cs/svedkove-jehovovi/caste-otazky/cemu-svedkove-jehovovi-veri/?fbclid=IwAR1ddxDUVngaW7prz4Ovwdz8P1eL1ht3jKrSd_vqaHBoJkUC_h-ZDkT7_uc

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2014. Změny struktury obyvatel podle náboženské víry v letech 1991, 2001 a 2011. In: *Český statistický úřad* [online]. Zveřejněno 27. 02. 2014 [vid. 13. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014a01.pdf/1dc65aec-0fb6-4513-ab65-eb0141b35?version=1.0&fbclid=IwAR2r5ANxq58PkbobeQSr0ZnYeF9QbUvt9Ymlle35-FLZjaJFe1LI52cMGAI>

Probud'te se! [online]. 2019, roč. 100, č. 1 [vid. 13. 05. 2020]. ISSN 0005-237X. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/knihovna/casopisy/probudte-se-cislo-1-2019-brezen-duben/>

Strážná věž [online]. 2012, roč. 133, č. 23 [vid. 13. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/knihovna/casopisy/wp20121201/>

Strážná věž [online]. 2015, roč. 136, č. 17 [vid. 13. 05. 2020]. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/knihovna/casopisy/wp20150901/>

Strážná věž [online]. 2018, roč. 139, č. 11 [vid. 13. 05. 2020]. ISSN 0043-1087. Dostupné z: <https://www.jw.org/cs/knihovna/casopisy/strazna-vez-cislo-3-2018-zari-rijen/>

Seznam příloh

Příloha 1 – Otázky k dotazníku

Příloha 2 – Otázky ke kazuistice

Příloha 1

DOTAZNÍK

1. Jste muž/žena

- a. Muž
- b. Žena

2. Jste věřící? (Pokud je odpověď na otázku ANO, postupujte dále k otázkám 3a,

4a, ... Pokud je odpověď NE, postupujte po 3b, 4b, ...)

- a. Ano
- b. Ne

3.a Jakou vyznáváte víru?

- a. Křesťanství
- b. Islám
- c. Buddhismus
- d. Jiné:

3.b Co z uvedeného je Vám nejbliž?

- a. Křesťanství
- b. Islám
- c. Buddhismus
- d. Jiné:
- e. Žádná z odpovědí

4.a Ovlivňuje náboženství Váš život?

- a. Ne
- b. Ano, pozitivně
- c. Ano, negativně
- d. Ano, jak v kterých ohledech

4.b Myslíte si, že náboženství ovlivňuje životy věřících?

- a. Ne
- b. Ano, pozitivně
- c. Ano, negativně
- d. Ano, jak v kterých ohledech

5.a Proč jste se stal/a věřícím člověkem?

- a. Vyrůstal/a jsem ve víře
- b. Víra mi pomohla
- c. Hledám sám/sama sebe
- d. Jiné:

5.b Proč si myslíte, že se lidé stávají věřícími?

- a. Vyrůstali ve víře
- b. Víra jim pomohla
- c. Hledají sami sebe
- d. Jiné:

6.a Chováte se striktně podle toho, jak to vyžaduje Vaše víra?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Jiné:

6.b Důvod, proč nejste věřící je:

- a. Je mi dobře tak, jak jsem nyní a nechci nic měnit
- b. Neshoduji se se všemi názory jednotlivých náboženství
- c. Nepotřebuji to
- d. Mám s náboženstvím špatné zkušenosti
- e. Jiné:

Příloha 2

KAZUISTIKA

Tři náhodní jedinci, kteří mají svou vlastní zkušenost s náboženstvím svědků Jehovových. Základem bude pár otázek, které budou postupně rozvíjeny otázkami doplňujícími a týkajícími se konkrétních příběhů a zkušeností jedince. Vzhledem k různosti příběhů se budou otázky trochu odlišovat.

1. Jak jste se ke Svědkům Jehovovým dostal/a, jak dlouho u Svědků Jehovových jste/popřípadě jste byl/a?
2. A) Slyšel/a jste o této víře někdy předtím, popřípadě jaký byl Váš názor na ně?
B) Jaký byl Váš názor na náboženství, když Vás k víře vedli rodiče? (*Pro respondenty, kteří byli k víře vedeni od mala*)
3. Co Vám víra dala?
4. Co Vám naopak víra vzala?
5. Jak se cítíte mezi ostatními Svědky a jak se cítíte naopak mezi lidmi, kteří věřící nejsou?
6. Jaký máte postoj k lidem, kteří věří v jiného Boha než vy?
7. V jakých situacích, nebo v jaké jedné konkrétní situaci, náboženství razantně ovlivnilo Váš život? (*Tato otázka bude nejvíce rozvíjena, chtěla bych zde rozepsat příběh jedince a to, co díky náboženství ve svém životě zažil*)
8. Jste nyní šťastný/á?